

S. SAYISI : 93

1953 Yılı

Tekel U. M. Bütçesi

Tekel Umum Müdürlüğü 1953 yılı Bütçe Kanunu lâiyhası ve Bütçe Komisyonu raporu (1/484)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 2493

28 . XI . 1952

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Tekel Genel Müdürlüğü 1953 yılı Bütçesi hakkında Gümrük ve Tekel Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 28 . XI . 1952 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

GEREKÇE

Tasarının birinci maddesi gider tertiplerini ihtiva eden (A/1) ve (A/2) cetvellerine aittir. Bu cetveller için gerekli izahat giderler kısmında mevcuttur.

Tasarının ikinci maddesi gelir nevelerini gösteren (B) cetveline aittir. Gelirler kısmında lâzım gelen izahat verilmiştir.

Tasarının üçüncü maddesi daimî hizmetliler kadrolarını gösteren (D) cetveline aittir. Aynı zamanda geçici mahiyetteki hizmetliler için Bakanlar Kurulu kararıyle kadro alınabilecek tertipleri gösteren (E) işaretli cetvel de yukarıda mevzuubahs edilmiştir.

Tasarının dördüncü maddesinin (A) fıkrası gelir nevelerinden her birinin dayandığı hükümleri gösteren (C) cetveline,

(B) fıkrası gelecek yıllara geçici taahhütlere girişmeye yetki veren kanunları gösteren (G) cetveline aittir.

Tasarının beşinci maddesi Tekel gelirlerinin hususi hükümlerine göre tarh ve tahsillerine 1953 Bütçe yılında da devam olunmasına Muhasebe Umumiye Kanununun 39 ncu maddesine istinaden cevaz veren hükmü ihtiva etmektedir.

Tasarının altıncı maddesi bütçedeki ödeneklerin fevkında çıkacak geçen ve geçmiş yıllara ait borçların ödeme şekillerini göstermektedir.

Tasarının yedinci maddesi fevkalâde hallerin devamı müddetince bâzı memur ve hizmetlilere yemek verilmesi için yetki vermektedir.

Tasarının sekizinci maddesi bütçe tertiplerinde nazara alınacak formülü gösteren (R) cetveline aittir.

Tasarının dokuzuncu maddesi 1953 yılı içinde mevkuftutulan kadroları gösteren (L) cetvelinin kanuna bağılı olduğunu ifade etmektedir.

Tasarının onuncu maddesi 1952 yılı Bütçe Kanununda mevcut olup hükmün bir yıl daha uzatılması zarurı görüldüğünden 1953 yılı kanun tasarısı ile de teklif edilmiştir.

Bölüm 202 — Memur ve hizmetliler ücreti :

Madde 11 — Genel Müdürlük memurları ücreti :

	Lira
Genel Müdürlük memurlarının kadrosu (619) ve bunun senelik ücret tutarı	2 473 200
1953 Yılı için :	
a) Kadroları müsait olmadığından 4598 sayılı Kanunun 4 ncü maddesine istinaden üst derece farkı alan memurlara bu üst dereceler farkı olarak	317 700
b) Kıdemlerini doldurup henüz terfi etmemiş memurlara terfileri halinde hepsine bir üst derece terfi farkı kabulünden dolayı	18 000
c) «Ağustos 1952 - Şubat 1953» zarfında kıdemlerini ikmal ve terfi edeceklerin terfi farkı	40 500
ç) «Mart 1953 - Şubat 1954» zarfında kıdemlerini ikmal ve terfi edeceklerin terfi farkı	36 500
d) Mahallen yapılan vekâletler için ödenecek vekâlet ücreti karşılığı	3 400
	2 889 300

liranın talep edilmesi gerekmektedir.

Bu miktardan 1950, 1951, 1952 ve 1953 yıllarında «L» cetveline alınan kadroların seneliği

275 400

Kadro imkânları

2 613 900

21 800

Tasarrufu mümkün görülen

2 592 100

15 725

Ayrıca tasarrufu istenilen

2 576 375

226 775

2 349 600

liranın tenziliyle bu bölüme geçen yıldan 100 400 lira noksanıyla teklif edilmiştir.

Madde 12 — İller memurları ücreti :

Teşkilât Kanununa göre memur adedi 2398 olan bu maddenin bir senelik ücret tutarı

6 178 800

1953 Yılı için :

a) Kadroları müsait olmadığından 4598 sayılı Kanunun 4 ncü maddesine göre üst derece farkı alan memurlara bu üst dereceler farkı olarak	1 071 300
b) Kıdemlerini doldurup henüz terfi etmemiş olanlara bir üst derece terfi farkı kabulünden dolayı	36 900
c) (Ağustos 1952 - Şubat 1953) zarfında kıdemlerini ikmal ve terfi edeceklerin terfi farkı	237 600
ç) (Mart 1953 - Şubat 1954) zarfında kıdemlerini ikmal ve terfi edeceklerin terfi farkı	103 170

d) Mahallen yapılan vekâletler için ödenecek vekâlet ücreti karşılığı 12 400
liranın talep edilmesi gerekmektedir.

Bu miktardan 1950, 1951, 1952 ve 1953 yıllarında (L) ceveline alınan kadroların seneliği 768 300

Kadro imkânları 6 871 870
76 500

Tasarrufu mümkün görülen 6 795 370
24 900

Ayrıca tasarrufu istenilen 6 770 470
685 070

liranın tanziliyle ve geçen yıldan 139 600 lira noksanıyla 6 085 400
lira teklif edilmiştir.

Madde 13. — Fabrikalar ve işletmeler memurları ücreti :
Teşkilât Kanununa göre memur adedi 715 olan bu maddenin bir senelik ücret tutarı 2 199 300
1953 yılı için :

a) Kadroları müsait olmadığından 4598 sayılı Kanunun 4 ncü maddesi gereğince 370 200
üst derece farkı alan memurların bu üst dereceler farkı olarak

b) Kıdemlerini doldurup henüz terfi etmemiş memurlara bir üst derece terfi farkı kabulünden dolayı 11 400

c) (Ağustos 1952 - Şubat 1953) zarfında kıdemlerini ikmal ve terfi edeceklerin terfi farkı 42 600

ç) (Mart 1953 - Şubat 1954) zarfında kıdemlerini ikmal ve terfi edeceklerin terfi farkı 27 655

d) Mahallen yapılan vekâletler için ödenecek vekâle ücreti karşılığı 4 200

2 655 355

liranın talep edilmesi gerekmektedir.

Bu miktardan 1950, 1951, 1952 ve 1953 yıllarında (L) cetveline alınan kadroların seneliği 140 700

Kadro imkânları 2 514 655
26 500

Tasarrufu istenen 2 488 155
88 155

liranın tanziliyle ve geçen yıldan 75 000 lira fazlasıyla 2 400 000
lira ödenek teklif edilmiştir.

1952 yılı Bütçe Kanununda mezkûr yıl için Genel Müdürlük kadrosu (611), iller kadrosu (2399) ve fabrikalar kadrosu da (722) olarak görülmektedir. 1953 yılında Genel Müdürlük kadrosu (619), iller kadrosu (2398) ve fabrika ve işletmeler (715) olarak gösterilmiştir. Bu keyfiyet Genel Müdürlük kadrosuna nakil yapılmadığı halde münhal ve mevkufl kadroların tevzi ve tevzin hesaplanması icabı merkezde toplanmasından tevellüt etmiştir.

Bu bölümün üç maddesi için geçen yıl ödeneğinden ceman 165 000 lira noksanıyla (10 835 000) lira ödenek teklif edilmiştir.

Genel Müdürlüğün Kuruluş ve Görevleri hakkındaki 20.V.1946 tarih ve 4896 sayılı Kanuna bağlı cetvele nazaran 3765 olan ve bilâhara 2.VII.1951 tarih ve 5804 sayılı Kanunla 3732 ye indirilmiş bulunan kadro adedinin; Genel Müdürlük, iller, fabrikalar ve işletmelere tevzi şekli ve mevkufl tutulan kadrolarla (L) cetveline alınanları, münhal kadrolar, fiili mecutlar sene başındaki durum itibariyle aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Yılları	Genel Müdürlük	İller	Fabrika ve İşletmeler	Kadro yekünü	Mevkuf	(L) cetveli	Genel kadro yekünü	Münhal	Fiili Mevcut
1949	622	2454	686	3762	3	—	3765	238	3524
1950	616	2278	671	3565	21	179	3765	172	3393
1951	587	2197	686	3470	26	269	3765	158	3312
1952	549	2082	686	3317	23	392	3732	183	3134
1953	552	2035	664	3251	24	457	3732	122	3129

Bu tablonun incelenmesinden anlaşılacağı veçhile 1949 yılında 3524 olan fiili mevcut 1950 de 3393 e, 1951 de 3312 ye, 1952 de 3134 e ve 1953 te 3129 a inmiştir. Kadro adedindeki bu fiili azalmanın genel kadroya nazaran nispeti 1949 yılında % 6,40 a, 1950 yılında % 9,88 e, 1951 yılında % 12,03 e, 1952 yılında % 16,90 a ve 1953 yılında ise % 17,04 e yükselmiştir.

Kadrolardaki bu tasarruf katı zaruret olmadıkça münhallere tayin yapılmamak hususundaki kararın tatbikına devam edilmekle sağlanacaktır.

Bütçe kanunu tasarisına eklenen (L) cetveline gelince :

Münhal kadroların (L) cetveline alınmasına 1950 yılında başlanmış ve mütaakip yıllar bu cetvele alınan kadroların adedi ve senelik tutarı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir :

Yıllar	Genel Müdürlük		İller		Fabrikalar		Toplam	
	Kadro adedi	Yıllık tutarı	Kadro adedi	Yıllık tutarı	Kadro adedi	Yıllık tutarı	Kadro adedi	Yıllık tutarı
1950	8	15 600	162	316 500	9	16 800	179	348 900
1951	22	99 600	54	169 500	14	43 200	90	312 300
1952	29	139 200	83	188 700	11	30 300	123	358 200
1953	6	21 000	42	93 600	17	50 400	65	165 000
	65	275 400	341	768 300	51	140 700	457	1 184 400

Buna göre (L) cetveline alınan kadrolar 1950 yılında 179 iken 1951 yılında 269 a, 1952 de 392 ye mukabil 1953 yılında 457 ye yükselmiştir. 3 765 olan ilk kadroya nazaran (L) cetveline alınanların nispeti 1950 yılında % 4,75, 1951 yılında % 7,14, 1952 yılında % 10,41 ve 1953 yılında ise % 12,13 tür.

21. — Genel Müdürlük hizmetlileri ücreti :

1951 yılı kadrosu 226 olan Genel Müdürlük hizmetlileri 1952 yılında 223 adede indirilmiş ve 1953 yılında ise 3 noksanıyla 220 aded olarak tesbit edilmiştir. Yıllık ödeneği ise gerek ehliyet ve kıdemleri itibariyle terfi müstahak olanların ücretlerinin artırılması ve gerekse Maliye Bakanlığının muhtırasındaki yeni kadro ücretlerine intibak mecburiyeti dolayısıyla geçen yıla nazaran 39 540 lira fazlasıyla 601 680 lira olarak konulmuştur.

Madde 22. — İller hizmetlileri ücreti :

1951 yılı kadrosu 1691 ve bunların yıllık tutarı 2 034 480 liradır. 1952 yılında kadro 1650 adede ve yıllık tutarı da 1 998 180 liraya indirilmiş ve 1953 yılı için de kadro adedinden 21 noksaniyle 1629 aded olarak tesbit edilmiştir. Yıllık ödenek tutarı ise gerek ehliyet ve kıdemleri itibariyle terfi müstahak olanların ücretlerinin artırılabilmesini temin ve gerekse Maliye Bakanlığının muhtırasındaki yeni kadro cetveline intibak zaruretiyle 58 620 lira fazlasıyla 2 056 800 lira olarak tesbit edilmiştir.

Madde 23. — Fabrikalar ve işletmeler hizmetlileri ücreti :

1951 yılı kadrosu 182 olup 1952 yılında bu miktar 164 e, 1953 yılında ise 80 noksaniyle 84 adede indirilmiştir. Yıllık ödeneği de geçen yıla nazaran 99 480 lira eksiltilmek suretiyle 193 920 lira olarak konulmuştur.

Yılı	Kadro	Yıllık tutarı	Münhal adedi	Fiili mevcut
1951	2099	2 898 900	40	2 050
1952	2037	2 853 720	59	1 978
1953	1933	2 852 400	—	—

Buna göre 1951 yılında 2050 olan fiili mevcut 1952 de 1978 e tenezzül etmiştir. 1953 yılında boşalacak kadroların şimdiden tesbiti mümkün olmadığından fiili mevcudun ne kadar olacağı bilinmemektedir. 1953 yılı için umumi olarak teklif edilen hizmetliler ödeneği 1952 yılına nazaran 1 320 lira, 1951 e nazaran da 46 500 lira noksan bulunmaktadır.

Bölüm 203 — Geçici hizmetliler ücreti :

Madde 11 — Genel Müdürlük geçici hizmetliler ücreti :

Geçen yılda olduğu gibi kurs öğretmenleri için verilen ücretler ile 1953 yılında fabrika, tuzla ve depoların tevsi ve yeniden inşaatı işlerini kontrol için çalıştırılmasına zaruret hâsıl olacak yüksek teknik elemanların ücretlerini de karşılamak üzere bu yıl bütçesine geçen yıl bütçesine konan 16 800 lira yerine 57 000 lira fazlasıyla 73 800 lira ödenek teklif edilmiştir.

Madde 12 — İller geçici hizmetliler ücreti :

Geçen sene bu maddeye konulan ödenekten bir sürveyanın tasarrufu düşüncesiyle geçen sene den 3 600 lira noksaniyle 3 600 lira teklif edilmiştir.

Madde 13 — Fabrikalar ve işletmeler geçici hizmetliler ücreti :

Fabrikalarda ilk tahsili olmıyan işçilere verilen ders için konulan öğretmen kadrosu bu sene işçilerin ilk tahsili yapmış olanlardan ayrılması hasebiyle tasarruf edilmiş ve bu suretle maddeye geçen seneye nazaran 2 100 lira noksaniyle 6 300 lira konmuştur.

Bölüm 204 — Yabancı uzman ve hizmetlilerle bunlara yardımcı personelin ücreti :

Geçen yıl getirileceği mülâhaza olunan (4) uzmanla bunlara yardımcı olarak alınacak personelin (6) aylık yevmiye veya ücretlerini karşılamak üzere bu bölüme geçen senenin aynı olarak 50 000 lira teklif edilmiştir.

Bölüm 206 — 4178 ve 4598 sayılı kanunlar gereğince yapılacak zam ve yardımlar :

Madde 11 — Genel Müdürlük memurları çocuk zammı :

1 . VII . 1952 nihayetine kadar zam verilen çocuk adedi (445) tir. 1952 ve 1953 yılı sonuna

kadar (35) çocuğun doğacağı tahmin olunarak bu miktar (480) aded olarak hesaplanmıştır. Bunun senelik tutarı $480 \times 10 \times 12 = 57.600$ liradır. Bu yekûna tahminin üstünde çıkacak doğumu da karşılamak üzere (2.400) lira ilâve edilmiş, bu suretle bu maddeye geçen sené olduğu gibi (60.000) lira teklif edilmiştir.

Madde 12 — İller memurları çocuk zammı :

1951 Yılında zam verilmiş olan vasati çocuk adedi 3760 tir. Senelik vasati tahminlere göre 1952 yılında 200 aded ve 1953 yılında 200 aded olmak üzere ceman (4160) aded çocuğa zam verileceği hesaplanmıştır. Bunun senelik tutarı $4160 \times 10 \times 12 = 499.200$ liraya baliğ olmaktadır. 1951 senesinde hakiki sarfiyatın 440.883 lira olması ve 1952 senesinde de bir değişme mülâhaza edilmemesi münasebetiyle bu maddeye geçen seneden (50.000) lira noksaniyle (450.000) lira teklif edilmiştir.

Madde 13 — Fabrikalar ve işletmeler memurları çocuk zammı :

1951 Yılında zam verilmiş olan vasati çocuk adedi 815 tir. Senelik vasati tahminlere göre 1952 ve 1953 yıllarında (90) çocuğun doğacağı nazarı itibara alınarak ceman 905 çocuk için $905 \times 10 \times 12 = 108.600$ lira hesaplanmıştır. Ancak, bu paradan 13.600 liranın tasarrufu mümkün görülerek bu maddeye geçen yıl ödeneğinden (5.000) lira noksaniyle 95.000 lira konmuştur.

Madde 21 — Genel Müdürlük memurları doğum yardımı :

Geçen yıl ödeneğinin aynı olarak 5.000 liranın kâfi geleceği nazarı itibara alınarak bu yıl da bu bîfüme aynı miktar üzerinden 5.000 lira teklif edilmiştir.

Madde 22 — İller memurları doğum yardımı :

Geçen yıl ödeneğinin 3.000 lira noksaniyle (47.000) liranın kâfi geleceği mülâhaza edilmiş, bu suretle bu madde için (47.000) lira ödenek teklif edilmiştir.

Madde 23 — Fabrikalar ve işletmeler memurları doğum yardımı :

1951 sarfiyatı göz önünde bulundurularak geçen senenin aynı olarak (10.000) lira teklif edilmiştir.

Madde 31 — Genel müdürlük memurları ölüm yardımı :

1952 yılı ödeneğinin aynı olarak 3.000 lira teklif edilmiştir.

Madde 32 — İller memurları ölüm yardımı :

1951 yılı sarfiyatı da göz önünde tutularak bu madde için geçen senenin aynı olarak 12.000 lira teklif edilmiştir.

Madde 33 — Fabrikalar ve işletmeler memurları ölüm yardımı :

1951 yılı sarfiyatı da göz önünde tutularak bu madde için geçen senenin aynı olarak (3.000) lira teklif edilmiştir.

Madde 40 — Yakacak zammı :

Râkımı yüksek olan mahallerin kadro durumlarına göre :

3 memur için ayda 30 liradan 90

151 memur için ayda 15 liradan 2.265

ki ceman 154 memur için ayda 2.355 liraya ihtiyaç olup bunun altı aylığı (14.130) lira olarak hesaplanmıştır. Muhtemel kadro değişikliklerine göre husule gelecek farkları karşılamak maksadiyle geçen senenin aynı olarak (15.000) lira teklif edilmiştir.

Bölüm 207 — Yabancı dil bilenlere 3656 sayılı Kanununun 5 nci maddesi gereğince ödenecek para mükâfatı :

1953 yılı için 3 veya 4 memurun dil imtihanına gireceği hesaplanarak geçen seneden 3 000 lira noksaniyle 4 500 lira teklif edilmiştir.

Bölüm 209 — 5434 sayılı Kanun gereğince Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığına yapılacak ödemeler :

Madde 11. — % 5 emekli ve % 25 giriş kesenekleriyle artış farkları karşılığı :

(13 687 400) liranın % 5,50 nispetinde ve geçen seneden (6 955) lira noksaniyle (755 000) lira ödenek teklif edilmiştir.

Madde 12. — % 1 ek karşılığı :

(13 687 400) liranın % 1 i nispetinde ve geçen yıldan (1 500) lira noksaniyle (137 037) lira ödenek konulmuştur.

Madde 13. — Emekli ikramiyeleri karşılığı :

Bu maddeye geçen senenin aynı olarak (340 000) lira konulmuştur.

Madde 14. — Sandık yönetim giderleri karşılığı :

1953 yılında Emekli Sandığına gönderilecek % 5, % 25 ve % 1 lerin karşılığı olarak konulan tahsisatın 0,0605 ile hâsılı zarfı miktarında ve geçen seneden 15 567 lira fazlasıyla 53 970 lira teklif edilmiştir.

Madde 15. — Diğer ödemeler :

Bu madde masraflarını karşılayabilmek üzere geçen senenin aynı olarak 64 005 lira teklif edilmiştir. Bu bölümün tutarı geçen seneden 7 112 lira fazlasıyla 1 350 012 liradır.

Bölüm 210 — Temsil ödeneği :

Hususi kanuna göre ayda 175 lira ödemek üzere geçen yıl ödeneğinin aynı olarak 2 100 lira konulmuştur.

Bölüm 218 — 4896 sayılı Kanun gereğince ödenecek kasa tazminatı :

1951 senesindeki sarfiyat ve memurların maaş zamları da nazarı itibara alınarak geçen yıldan 5 000 lira noksaniyle 255 000 lira eklif edilmiştir.

Bölüm 301 — Genel Müdürlük büro giderleri :

Madde 10 — Kırtasiye :

1952 yılı için verilmiş olan 13 500 liranın kâfi geleceği anlaşıldığından bu maddeye geçen senenin aynı olarak 13 500 lira konulmuştur.

Madde 20 — Döşeme :

1952 yılı için verilmiş olan 2 000 liralık ödenek bu sene için de aynen teklif edilmiştir.

Madde 30 — Demirbaş :

1952 yılı için verilmiş olan 7 000 liranın kâfi geleceği anlaşıldığından bu maddeye geçen senenin aynı olarak 7 000 lira konulmuştur.

Madde 40 — Öteberi giderleri :

1952 yılı için verilmiş olan 15 000 liranın kâfi geleceği anlaşıldığından bu maddeye geçen senenin aynı olarak 15 000 lira konulmuştur.

Madde 50 — Aydınlatma :

1952 yılı için verilmiş olan 15 000 liranın kâfi geleceği anlaşıldığından bu maddeye geçen yılın aynı olarak 15 000 lira konulmuştur.

Madde 60 — Isıtma :

1952 yılı için verilmiş olan 20 000 lira ödeneğin kâfi geleceği anlaşıldığından bu maddeye geçen yılın aynı olarak 20 000 lira konulmuştur.

Bölüm 302 — İller büro giderleri :

Madde 10 — Kırtasiye :

1952 yılı için verilmiş olan 80 000 liralık ödeneğin kâfi geleceği anlaşıldığından bu maddeye geçen yılın aynı olarak 80 000 lira konulmuştur.

Madde 20 — Döşeme :

1952 yılı için verilmiş olan 10 000 liralık ödeneğin kâfi geleceği anlaşıldığından bu maddeye geçen yılın aynı olarak 10 000 lira konulmuştur.

Madde 30 — Demirbaş :

1952 yılı için verilmiş olan 20 000 liralık ödeneğin kâfi geleceği anlaşıldığından bu maddeye geçen yılın aynı olarak 20 000 lira teklif edilmiştir.

Madde 40 — Öteberi giderleri :

1952 yılı için verilmiş olan 40 000 liralık ödeneğin kâfi geleceği anlaşıldığından bu maddeye geçen yılın aynı olarak 40 000 lira konulmuştur.

Madde 50 — Aydınlatma :

1952 yılı için verilmiş olan 35 000 liralık ödeneğin kâfi geleceği anlaşıldığından bu maddeye geçen yılın aynı olarak 35 000 lira konulmuştur.

Madde 60 — Isıtma :

1952 Yılı için verilmiş olan 120 000 liralık ödeneğin kâfi geleceği anlaşıldığından bu maddeye geçen yılın aynı olarak 120 000 lira konulmuştur.

Bölüm 303 — Basılı kâğıt ve defterler :

1952 Yılı için verilmiş olan 90 000 liranın kâfi geleceği anlaşıldığından bu maddeye geçen yılın aynı olarak 90 000 lira konulmuştur.

Bölüm 304 — Posta, telgraf ve telefon ücret ve giderleri :

Madde 11 — Genel Müdürlük posta ve telgraf ücretleri :

Bu maddeye geçen senenin aynı olarak 25 000 lira konulmuştur.

Madde 12 — İller posta ve telgraf ücretleri :

Bu maddenin geçen senenin aynı olarak 200 000 lira konulmuştur.

Madde 21 — Genel Müdürlük telefon ve başka muhabere giderleri :

1952 Yılı için verilen 45 000 liranın kâfi geleceği anlaşılmalı bu maddeye de geçen senenin aynı olarak 45 000 lira konulmuştur.

Madde 22 — İller telefon ve başka muhabere ücret ve giderleri :

1952 Yılı için verilen 40 000 liranın kâfi geleceği anlaşılmalı geçen senenin aynı olarak 40 000 lira teklif edilmiştir.

Bölüm 305 — Kira bedeli :

Madde 11 — Merkez :

Tertibi muhafaza maksadiyle geçen yıl bütçesinde olduğu gibi 1 lira konulmuştur.

Madde 12 — İller :

Mamulât, satış ve transit depolarının kira bedelleri haricinde kalan ve kira ile tutulan idare binalarının icarlarını karşılamak üzere bu maddeye geçen seneden 33 000 lira noksaniyle 17 000 liranın kâfi geleceği tahmin edilerek 17 000 lira konulmuştur.

Bölüm 306 — Gıvecekler :

Âzami tasarrufa riayet edilmek şartıyla geçen senenin aynı olarak 125 000 lira teklif edilmiştir.

Bölüm 307 — Yolluklar :

Madde 10 — Sürekli görev yolluğu :

Âzami tasarrufa riayet edilmek şartıyla geçen senenin aynı olarak 50 000 lira teklif edilmiştir.

Madde 20 — Geçici görev yolluğu :

Âzami tasarrufa riayet edilmek üzere geçen senenin aynı olarak 300 000 lira teklif edilmiştir.

Madde 30 — Müfettişler yolluğu :

Kadro mevcudu göz önünde tutularak geçen yıl ödeneğinin aynı olarak 120 000 lira teklif edilmiştir.

Madde 40 — Yabancı memleketler yolluğu :

Dış piyasalardaki mesai birliği ve Hindistan ve Pâkistan'la olan ticari temasların icabı olarak bu maddeye geçen seneye nazaran 5 000 lira fazlasıyla 50 000 lira konulmuştur.

Madde 50 — Yabancı uzman ve hizmetlilerle bunlara yardımcı personelin yolluk ve giderleri :

204 nü bölümlerin gerekçesinde izah olunan, getirilecek (4) uzmanın ve personelinin yapacakları seyahatlere karşılık olarak bu tertibe geçen senenin aynı olarak 10 000 lira konulmuştur.

Bölüm 308 — 4598 sayılı Kanun gereğince ödenecek tedavi giderleri ve yollukları :

1. Hastaların çoğalmasında ve resmî hatanelerde yer bulunamaması yüzünden çok âcil vakalarda bâzi hastaların daha pahalı olan hususi hastanelerde yatırılması zaruretinde kalınması.

2. Snatoryum tedavisine ihtiyaç görülen hastaların fazlaşmış bulunması, yegâne resmî sanatoryum olan Heybeliada sanatoryumunda da ekseriya boş yatak bulunmaması yüzünden hasta-

lıklarının ehemmiyet ve müstaceliyeti olan bir kısım hastaların hususi sanatoryumlara yatırılması mecburiyetinde bulunulması,

Gibi sebepler dolayısıyla bu bölümün 11, 12 ve 13 ncü maddelerine sıra ile geçen sene olduğu gibi 15 000 + 45 000 + 15 000 lira olmak üzere ceman 75 000 lira konulmuştur.

Madde 11 — Genel Müdürlük :

Yukarda arz edilen mucip sebeplere binaen bu maddeye 15 000 lira konulmuştur.

Madde 12 — İller :

Yukarda arz edilen mucip sebeplere binaen bu maddeye 45 000 lira konulmuştur.

Madde 13 — Fabrikalar ve işletmeler :

Yukarda arz edilen mucip sebeplere binaen bu maddeye 15 000 lira konulmuştur.

Bölüm 403 — Temsil giderleri :

İdarenin ticari bünyesi icabı 4 000 liralık ödenek kâfi gelmemektedir. Bu sebeple geçen yıla nazaran 1 000 lira fazlasıyla 5 000 lira teklif edilmiştir.

Bölüm 405 — 5190 sayılı Kanunun gerektirdiği korunma ve tahsil memurları hayvanları giderleri :

Madde 10 — Hayvan satınalma bedeli :

1953 yılı içinde bir kısım memurların tedarik edeceği hayvan için avans karşılığı olarak geçen yıldan 2 000 lira noksaniyle 1 000 lira konulmuştur.

Madde 20 — Memurlara verilecek hayvan yem bedeli :

Halen mevcut 540 atlı takip, koruma ve tahsil memurlarının ayda 15 liradan ibaret yem bedellerinin senelik tutarları 97 200 liradır. Sene içinde at alınması melhuz (16) kişinin hayvan yem bedeli 2 800 lira tutmaktadır. Bir kısım memurların bekçi kadrosuna alınmış olması hasebiyle yem bedelinden 10 000 lira kadar tasarruf yapılacağı mülâhazasıyla ve geçen yıl ödeneğinden 10 000 lira noksaniyle 90 000 lira teklif edilmiştir.

Bölüm 407 — Muhasebei Umumiye Kanununun 48 nci maddesini ilgilendiren giderler :

Madde 20 — Nispeti kanunla belirtilmiş kesenek ve ikramiyeler :

Geçen yıl ödeneğinin aynı olarak 500 lira konulmuştur.

Madde 30 — Geri verilecek paralar :

1950 yılı sarfiyatının 8 250 lira olduğu göz önünde tutularak ve geçen yıl ödeneğinin aynı olarak 9 000 lira teklif edilmiştir.

Madde 40 — Mahkeme harçları :

1952 yılı Bütçesiyle kabul olunan 40 000 liranın ihtiyacı karşılamıyacağı anlaşıldığından ve 5887 sayılı Kanunla bilûmum harçlar bir misli artırılmış bulunduğundan geçen seneden 20 000 lira fazlasıyla 60 000 lira teklif edilmiştir.

Madde 50 — Bina ve Arazi Vergisi :

Geçen yıl ödeneğinin aynı olarak 3 000 lira konulmuştur.

Madde 60 — Kaçağın menî ve takibine dair olan 1918 sayılı Kanun ve ekleri gereğince yapılacak ödemeler :

Geçen senenin aynı olarak 15 000 lira teklif edilmiştir.

Bölüm 417 — 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu gereğince ödenecek vergi ve resimler :

Belediyece talep edilen miktarın artışı göz önünde tutularak bu bölüme geçen seneden 2 000 lira fazlasıyla 12 000 lira konulmuştur.

Bölüm 419 — Mahkeme giderleri :

Geçen yıl ödeneğinin aynı olarak 40 000 lira teklif edilmiştir.

Bölüm 420 — Tecrübe, ıslah ve mücadele giderleri :

Madde 11 — İşçi ücretleri :

İşçi ücretlerinin artması, tütün bölgelerindeki örnek ve dağıtma fidelikleri ile tohum üretimi, tohum ve fide tevziyatının artırılmak istenmesi ve Doğu bölgelerinin kalkındırılması hakkındaki plânın tatbiki mülâhazasıyla geçen yıldan 30 000 lira fazlasıyla 140 000 lira teklif edilmiştir.

Madde 12 — Yönetim giderleri :

Geçen yıl ödeneğinin aynı olarak 18 000 lira konulmuştur.

Madde 13 — Teknik giderler :

Fermantasyon müddetinin kısaltılması için yapılmasına lüzum görülen tecrübeler muktazi cihaz ve tesislerle lâboratuvarların ıslahı, mesaisinin artırılması ve Doğu bölgelerinin kalkınma plânının bu yıl tatbiki sebebiyle bu maddeye geçen seneden 40 000 lira ziyadesiyle 72 000 lira teklif edilmiştir.

Madde 14 — Fidelik müsabakaları :

Geçen yıl ödeneğinin aynı olarak 2 500 lira teklif edilmiştir.

Madde 15 — Bağ yardımı :

Tertibin muhafazası için 1 lira konulmuştur.

Madde 16 — Müskirat fabrikaları örnek bağları giderleri :

Bu bağların mahsulü şarap imalinde harcanıp maliyet fiyatına girdiğinden döner sermayeye devri daha uygun mütalâa edilerek bütçeden çıkarılmıştır.

Madde 17 — Mücadele giderleri :

Tütün mahsulünün hastalık ve zararlarıyla mücadelenin mahiyetine bağlı görülen bu maddeye geçen yıl ödeneğinden 5 000 lira noksaniyle 20 000 lira eklif edilmiştir.

Bölüm 421 — Kaçağı takip ve önleme giderleri :

Madde 11 — Tütün ekimi yazma giderleri :

1950 ve 1951 yıllarında yapılan masrafların 100 000 lira civarında olduğu nazarı itibara alınarak geçen yıldan 25 000 lira noksaniyle 100 000 lira ödenek konulmuştur.

Madde 12 — Kaçak eşya muhafaza ve taşıma giderleri :

Geçen yıl ödeneğinin aynı olarak 15 000 lira teklif edilmiştir.

Madde 13 — Kaçakla mücadele giderleri :

1952 yılında bazı bölgelerde baş gösteren geniş mikyasta ve silâhlı kabile hâlindeki kaçakçıları önlemek uğrunda hizmeti görülen muhbir ve müsadirlere tatmin ve teşvik edecek derecede ikramiye verilememiştir. Bu hal kaçakçılar karşısında, bilhassa gizli muhabirlerin yardımından lâykıyla istifadeyi imkânsız kılmakta ve her çareye baş vurularak başarıya çalışan kaçakçılarla mücadele işlerini daha semereli olmasına imkân bırakmamaktadır. Bu itibarla ve Hazine menfaati bakımından daha uygun olacağı mütalâa edilerek geçen yıl ödeneğinden 3 000 lira fazlasıyla 10 000 lira ödenek konulmuştur.

Bölüm 450 — Üniversite ve yüksek okullarda okutulan öğrencilere verilecek burslar :

Üniversitede okutulmakta bulunan talebenin beherine 1 250 lira hesabıyla Millî Eğitim Bakanlığına tevdi edilecek burs bedelleri için 11 250 ve bu öğrencilerin muhtemel hastalıkları halinde tedavileri giderleri karşılığı olarak da 2 000 lira olmak üzere geçen yıldan 14 250 lira noksanıyla 13 250 lira konulmuştur.

Bölüm 451 — Yayın giderleri :

Madde 10 — Satınalma ve abone :

1949 yılında 15 000, 1950 yılında 10 000 lira ödenek konan bu tertibe 1951 ve 1952 yıllarında beşer bin lira teklif edilmiş ise de bilhassa 1952 yılında gazete, mecmua ve kitap bedellerinin artmış ve yevmi gazetelerin de çoğalmış olması hasebiyle bu ödeneğin kâfi gelmeyeceği anlaşılmış ve bu yıl için 5 000 lira fazlasıyla 10 000 lira teklif edilmiştir.

Madde 20 — Başka her çeşit giderler :

Geçen yıl ödeneğinin aynı olarak 10 000 lira konulmuştur.

Bölüm 452 — Teknik yardımdan faydalanılarak yabancı memleketlere gönderileceklerin yolluk giderleri :

Birleşmiş Milletler veya diğer teşekküller teknik yardımdan faydalanılarak yabancı memleketlere gönderilecek (4) elemanın vasatı 2 000 lira hesabıyla gidip gelme yolluk masrafları olarak 8 000 lira konulmuştur.

Bölüm 453 — Milletlerarası münasebetlerin gerektirdiği giderler :

Madde 10 — Kurum ve derneklere katılma payı :

Paris'te milletlerarası şarap ofisine iştirak aidatı olarak ödenecek 4 500 altın franga mukabil 5 000 liranın kâfi geleceği anlaşılmış ve ona göre teklif edilmiştir.

Madde 20 — Kongre ve konferanslara iştirak edeceklerin yolluk ve giderleri :

Bu tertibe geçen yıl ödeneğinin aynı olarak 10 000 lira konulmuştur.

Bölüm 459 — Spor giderleri :

Geçen yıl ödeneğinin aynı olarak 1 000 lira teklif edilmiştir.

Bölüm 476 — Kurs giderleri :

Madde 10 — Kurs genel giderleri :

Geçen yıl ödeneğinin aynı olarak 1 000 lira konulmuştur.

Madde 20 — Öğrenci bursları :

Eksper kursundaki (30) öğrencinin bursları karşılığı ve geçen yıl ödeneğinin aynı olarak 32 400 lira teklif edilmiştir.

Bölüm 501 — Geçen yıl borçları :

Geçen yıl ödeneğinin aynı olarak 40 000 lira teklif edilmiştir.

Bölüm 502 — Eski yıllar borçları :

Madde 10. — 1948 - 1951 yılları borçları :

Geçen yıl ödeneğinin aynı olarak 45 000 lira teklif edilmiştir.

Madde 20. — 1928 - 1947 yılları borçları :

Geçen yıl ödeneğinin aynı olarak 5 000 lira teklif edilmiştir.

Bölüm 505 — Hükme bağlı borçlar :

Geçen sene mevcut bâzı mühim dâvaların bitmiş olması hasebiyle eldeki dâvalı mevzular göz önünde tutulmak ve ücreti vekâlet, muhakeme ve icra masraflarıyla sair masrafları da nazarı itibara almak suretiyle geçen yıl ödeneğinden 150 000 lira noksaniyle 150 000 lira konulmuştur.

Bölüm 602 — İşçi kurul ve sendikalarına yardım :

5018 sayılı Kanunla teşekkül etmiş bulunan işçi sendikalarıyla sair işçi kurullarının inkişaf- larını sağlamak maksadiyle geçen yıl ödeneğinin aynı olarak 10 000 lira teklif edilmiştir.

Bölüm 604 — Çeşitli hayır kurumlarına yardım :

Geçen senelerde 3 000 lira olan bu bölüme, geniş teşkilâtı bulunan idaremize hayır kurumlarının yapılan müracaatları karşılamaya kâfi gelmemekle beraber, 1952 yılının aynı olarak 1 000 lira konmuştur.

Bölüm 605 — 4250 sayılı İspirto ve İspirto lu İçkiler İnhisarı Kanunu gereğince şarapçılara ve- rilecek primler ve yapılacak başka ödemeler :

Dış memleketlere ihraç edilecek şaraplar için verilecek primleri ve özel şarap yapımcıları arasın- da açılacak müsabakada muvaffak olanlara verilecek mükâfatları karşılamak üzere geçen yıl öde- neğinin aynı olarak 100 000 lira teklif edilmiştir.

Bölüm 701 — Yapı onarımı :

Madde 11 — Genel Müdürlük :

Genel Müdürlük binası, levazım ambarları, enstitülerle nakliyat şubesi binalarında zuhur ede- cek tamirat işlerini karşılamak üzere bu maddeye geçen yıldaki miktar kadar yani 15 000 lira teklif edilmiştir.

Madde 12 — İller :

Mülhakat idare malı binalarının seneler geçtikçe müteferrik tamirata olan ihtiyaçlarını karşı- lamak üzere geçen yıldan 25 000 lira noksaniyle 150 000 liranın yeteceği mülâhaza olunmuştur.

Madde 13 — Fabrikalar ve işletmeler :

Geçen yıla nazaran 25 000 lira noksaniyle 175 000 lira ödenek teklif edilmiştir. Bu ödenekle (14) muhtelif fabrika ve işletmede tamirat yapılabilir.

Bölüm 735 — Bina satınalma, yaptırma :

Madde 12 — İller :

İdarenin esas ihtiyacı geniş olmakla beraber, bir program tahtında bu yıl Ankara'da (15) tonluk barut deposu arsa tedariki ve bina Kılıçlar'da kapsül ambarı, Zonguldak'ta dinamit ambarı inşaatından başka muhtelif yerlerde idarenin barınacak binalara ihtiyacı sebebiyle idare binaları inşaatı zarureti karşısında bu maddeye geçen yıldan 400 000 lira fazlasıyla 810 000 lira ödenek teklif edilmiştir.

Madde 13 — Fabrikalar ve işletmeler :

Bitlis Tütün Atelyesinin su temini tesisatı, İzmir Şarap Fabrikası sundurması, Gaziantep fabrikası imlâ kısmı inşaatı, Elâzığ Şarap Fabrikasının müteferrik işleriyle mütaakıp yıla sirayet kararları dolayısıyla bu maddeye geçen yıldan 250 000 lira noksanıyla 200 000 lira teklif edilmiştir.

Bölüm 736 — 5113 sayılı Kanun gereğince satın alınacak veya yaptırılacak tütün bakım ve işleme evleri ve ambarları :

Teklif geçen yıla nazaran 157 000 lira noksandır. Bu ödeneğin 1 200 000 lirası Samsun, 443 000 lirası İstanbul tütün bakım ve işleme evleri inşaatına, 1 000 000 lirası Samsun bakım ve işleme evi tesisatına, 300 000 lirası Samsun demir doğramasına, 500 000 lirası Bandırma demir doğramasına, 500 000 lirası Bursa bakım evi, 500 000 lirası Paşalimanı bakım evleri inşaatına, 100 000 lirası da Trabzon ve Mudanya bakım evleri muhavvileleri için lüzumlu makine ve motörler için konulmuştur.

Bölüm 741 — 4898 sayılı Kanun gereğince yeniden yaptırılacak fabrika, imal ve doldurma evleriyle mevcutlarının genişletilmesi giderleri :

Madde 10 — Fabrika, imal ve doldurma evleri :

Programa göre bu tertibe geçen yıldan 560 000 lira fazlasıyla 2 510 000 lira teklif edilmiştir. Bu ödeneğin 2 050 000 lirası Maltepe Sigara Fabrikasından sarfınazar edilmesi sebebiyle Cibali Sigara Fabrikasının ıslahı ve tevsii için konulmuştur. Geri kalan 130 000 lira (2) adet kıyım makinesine, 15 000 lira İstanbul Bira Fabrikası malt dairesi inşaatına, 80 000 lira İstanbul Bira Fabrikasının kazan dairesi inşaatına, 10 000 lira arpa temizleme dairesi inşaatına, 75 000 lirası malt fırını inşaatında ve 150 000 lirası da tahammür küvleriyle maya üretme tesisleri için harcaneacaktır.

Madde 20 — A. M. F. Firması bonoları :

Bu maddeyi muhafaza için 1 lira teklif edilmiştir. A. M. F. Firmasıyla yapılan görüşmeler neticesinde bono ödenmemesi hususu firmaca prensip itibarıyla kabul edilmiş bulunmaktadır.

Madde 30 — Rize Çay Fabrikası :

Rize'de mevcut çay fabrikasındaki nakil tesislerinin, su işlerinin, aneks binanın ikmali, jeneratör ve takatlerinin tashihi ile Çayeli ve Gündoğdu fabrikalarının makine ve teferruatının yapılması için bu tertibe geçen yıldan 2 400 000 lira fazlasıyla 2 500 000 lira konmuştur.

Bölüm 751 — Satın alınacak makine, alet ve araçlar ve bunları kurma giderleri :

İhtiyacın pek mübrem olabilenlerinin temini düşüncesiyle muhtelif (15) kalem alet grubunun alınıp kurulmasını karşılamak üzere ve geçen yıldan 368 000 lira noksanıyla 602 000 lira teklif edilmiştir.

Bölüm 752 — Satın alınacak taşıtlar :

İdarenin yıpranıp hurdalaşan kamyonlarından artık istifade edilemeyecek hale gelenlerinin yerine

(4) aded kamyon ve tuzlalarla işletmeler için at, merkep gibi nakil araçları tedariki zaruretiyle geçen yıla nazaran 48 000 lira fazlasıyla 63 000 lira teklif edilmiştir.

Bölüm 761 — Çamaltı ve Yavşan tuzlalarında yaptırılacak yeni tesisler ve bunları genişletme giderleri :

Geçen yılın aynı olarak 1 250 000 lira ödenek konulmuştur. Hazırlanan programa göre bu ödenğin 300 000 lirası Çamaltı sahil tahkimatına, 270 000 lirası azmak inşaatına, 150 000 lirası elövatör kanalı inşaatına, 50 000 lirası iskele silosu, 100 000 lirası hangar inşasına, 75 000 lirası toprak tesviye işlerine, 230 000 lirası Çığlı şosesine, 75 000 lirası da Kaldırım, Yavşan ve Çamaltı tuzlaları tevsi ile alakalı diğer inşaata harcanacaktır.

Bölüm 762 — 5433 sayılı Kanun gereğince ödenecek Rize Çay Fabrikası taksiti :

Üçüncü takisit boreu karşılamak üzere geçen yıldan 27 962 lira noksaniyle 624 559 liranın yeteceği hesaplanmıştır.

Bölüm 771 — Şaraphık bağ yetiştireceklere 5089 sayılı Kanun gereğince yapılacak ikrazlar :

Geçen yıllarda kendilerine ikrazda bulunulan şaraphık bağ sahiplerinin taleplerini karşılamak üzere ve geçen yılın aynı olarak 110 000 lira ödenek teklif edilmiştir.

Tütün

1952 yılı üç aylık tütün satışları 5.028.161 kilo olup geçen yılın aynı devresi zarfındaki satışlara nazaran % 6,37 nispetinde fazladır.

1951 yılı satış miktarı 19.627.312 kilo olduğundan artış nispeti olan 6,37 nin buna tatbiki halinde 1952 yılı satışlarının 20.877.570 kilo olacağı anlaşılmakta ise de, artış nispeti (3) aylık devreye isabet ettiğinden tahmin haddi daha sahih bir netice elde etmek üzere 1953 yılı için 22 milyon kilo tahmin edilmiştir. Satış nevelerine göre vasati fiyatının 807,04 kuruş ve satış tutarının da 177 548 340 lirayı bulacağı hesap edilmiştir.

1951 yılı Bütçe tahminlerinde 386,15, 1952 yılı Bütçe tahminlerinde ise 348,13 kuruş olarak hesap edilmiş olan tütün maliyeti 1953 yılı için 348,66 kuruş olarak tahmin edilmiştir.

Beyiye, nakliye, sigorta ve muhtelif masraflardan ibaret olan satış masrafları 1952 yılı Bütçe tahminlerinde kilo başına 74,62 kuruş hesap edilmiş idi. 1953 yılı için yapılan tahmin ve hesaplarda bu masrafların 68,51 kuruş olacağı neticesine varılmıştır.

Yukarda arz ve izah edilen vaziyete nazaran 1952 ve 1953 yılları tütün satış, maliyet, masraf ve kâr tahminlerini gösteren cetvel aşağıya dere edilmiştir :

Yılı	Kilo	Bedeli	Maliyeti	Satış masrafları	Satış kârları
1952	19.076.300	158 289 765	66 410 357	14 234 501	77 644 907
1953	22.000.000	177 548 340	76 704 630	15 073 410	85 770 300

Buna nazaran netice itibariyle 1953 yılı tahminlerinde 1952 yılına nazaran 8 125 393 lira fazla bir kâr derpiş edilmiştir.

1952 yılında vasati olarak bir kilo tütünden elde edileceği tahmin edilen kâr 407,02 kuruş olduğu halde 1953 yılında 389,87 kuruştur. Bu fark kısmen amele ücretlerine yapılmış olan zamdan ve kısmen de yaprak tütün maliyetlerinden ileri gelmiştir.

Tuz

1952 yılı (3) aylık satışları 54 316 ton olup geçen yılın aynı devresi zarfındaki satışlara nazaran % 11,15 nispetinde fazladır. 1951 yılı satış miktarı 243 597 ton olduğundan artış nispeti olan % 11,15 in buna tatbiki halinde 1952 yılı satışlarının 270 760 ton olacağı anlaşılmaktadır. 1953 yılı için 270 000 ton tahmin edilmiştir. Bundan elde edileceği hesap edilen satış tutarı 10 502 040 liradır. Beher tonda 7,42 lira maliyet ve 9,20 lira satış masrafları hesap edilerek 6 014 280 lira satış kârı tahmin edilmiştir.

Çay

1952 yılı (3) aylık satış miktarı 649 261 kilo olup geçen yılın aynı aylarındaki satışa nazaran % 32,16 nispetinde fazladır, 1951 yılı satışları 2 175 797 kilo olduğundan artış nispeti olan % 32,16 nın buna tatbiki halinde 2 875 530 kilo elde edilmektedir.

Bu hesaba göre 1953 yılı tahmini 3 100 000 kilo alınmıştır. Vasati 1 523,87 kuruş fiyatla satış tutarı 47 240 000 lirayı bulacaktır. 1952 yılı maliyeti 790,91 kuruş hesap edilmişken 1953 yılı için bir miktar noksanı ile 774,67 kuruş alınmıştır. 1952 yılında kilo başına 121,15 kuruş tahmin edilen satış masrafları 1953 yılı için 117,17 kuruş olarak hesap edilmiştir. Bu vaziyete nazaran 1953 yılı satış kârı geçen yıldan 7 227 620 lira fazlasıyla 19 593 040 lira tahmin edilmiştir.

Bira

1952 yılı (3) aylık satış miktarı 4 314 288 litre olup geçen yılın aynı ayları zarfındaki satışa nazaran % 11,62 nokсандır. 1951 yılı satış miktarı 19 061 238 litre olduğundan noksan nispetinin buna tatbiki halinde 1952 yılı satışlarının 16 846 320 litre olacağı anlaşılmaktadır.

Buna nazaran 1953 yılı satışlarının 18 000 000 litrenin altında olarak tahmin edilmesi icabetmekte ise de satışların bir miktar artacağı hesap edilmiş ve bu sebeple 1953 yılı için 19 milyon litre tahmin edilmiştir.

Vasati 69,47 kuruş hesabıyla satış tutarı 13 200 000 lira olacaktır. 1952 yılında beher litrenin imalât maliyeti 25,02 kuruş olduğu halde 1953 yılı maliyeti 25,05 kuruş tesbit edilmiştir. Satış masrafları litrede 15,84 kuruş olarak hesap edilmiş ve buna göre litrede elde edilecek kâr 28,58 kuruş tahmin edilerek kâr yekûnu 5 431 400 lira olarak tesbit edilmiştir.

Ispirtolar

1952 yılı (3) aylık ispiroto satışları 1 532 930 litre olup geçen yılın aynı ayları zarfındaki satışa nazaran % 5,46 fazladır. 1951 yılı satış miktarı 6 282 504 litre olduğundan artış nispetinin buna tatbiki halinde 1952 yılı satışlarının 6.625.500 litre olacağı anlaşılmaktadır. 1953 yılı için 7.065.250 litre tahmin edilmiştir. Satış nevelerine göre vasati 112,37 kuruş hesabıyla satış tutarı 10 765 390 lira hesap edilmiştir. 1953 yılı maliyeti 85,20 satış masrafları 6,59 kuruş olarak hesap edilmiş ve neticede ispiroto satışlarından 4 280 170 lira kâr tahmin edilmiştir.

Bakılar

1952 yılı (3) aylık satış 1 617 458 litredir. Bu miktar geçen yıla nazaran %2,91 nispetinde noksandır. 1951 yılı satışları 6 755 529 litre olup bu artışın buna tatbiki neticesinde 1952 yılı satışlarının 6 559 010 litreyi bulacağı anlaşılmaktadır. 1953 yılı için 7 002 000 litre satış tahmin edilmiştir. Vasati 644,42 fiyatla tutarı 45 122 800 liradır. 1952 yılı Bütçesinde maliyet ve satış masrafları tutarı litre başına 259,72 kuruş tahmin edilmiştir. 1953 yılı için 267,46 kuruş hesaplanmıştır. Bu vaziyete nazaran 1953 yılı için derpiş edilen satış kârı geçen yıl tahminlerinden 972 030 lira fazlasıyla 26 394 800 liradır.

Şaraplar

1953 yılı (3) aylık satış miktarı 1 148 860 litredir. 1951 yılının aynı ayları satış miktarı 779 828 litre idi. Artış nispeti % 47,32 dir. 1951 yılı (12) aylık satışları 3 839 750 litredir. Artış nispetinin buna tatbiki halinde 1952 yılı satışlarının 3 900 000 litrenin üstünde olması icabetmekte ise de mukavelelere bağlı olduğundan 1953 yılı satış miktarı 4 milyon litre tahmin edilmiştir. 1953 yılı tahmininde litre maliyeti 37,79 kuruş olarak alınmıştır. 1952 yılı tahmininde bu rakam 40,56 kuruştur. 1953 yılı satış fiyatı 50,02, 1952 yılı satış fiyatı 51,72 kuruş alınmıştır. Bu vaziyete göre 1952 yılında litre başına satış kârı 11,16 kuruş olduğu halde 1953 yılı için 1,07 kuruş fazlasıyla 12,23 kuruştur. Bu sebeple 1953 yılı kâr tahmini geçen yıl tahminlerinden 111 230 lira fazlasıyla 489 460 liradır.

Diğer içkiler

A) Kanyak :

1952 Yılı (3) aylık satışları 43.075 litredir. 1951 yılının aynı ayları zarfındaki satışlara nazaran % 8,98 nispetinde fazladır. 1951 yılı satışları 39.523 litre olup satış nispetinin buna tatbiki halinde 211.000 litre tesbit edilmiştir. 1953 yılı için 210.000 litre satış tahmin edilmiştir. Bu satışlardan tahmin edilen kâr 788 440 liradır. Satış tutarı 1 616 015 liradır.

B) Vermut :

1952 Yılı (3) aylık satışları 23.751 litredir. 1951 yılının aynı ayları zarfındaki satışlara nazaran % 19,20 nispetinde bir noksanlık vardır. 1953 yılı satış tahmini 84.000 litredir. Bundan elde edilecek satış hasılatı 279 600 lira ve satış kârı da 78 240 liradır.

C) Kınakına :

1951 ve 1952 yılları (3) aylık satış mukayeselerinde 1952 yılında % 10,54 nispetinde bir noksanlık vardır. 1951 yılı satışları 2.697 litredir. Satışlardaki düşme göz önünde tutularak 1953 yılında 2.375 litre satılacağı tahmin edilmiştir. Bu satıştan elde edileceği tahmin edilen hasılat 8 075 lira, kâr 1 200 liradır.

D) Likörler :

1952 Yılı (3) aylık satış miktarı 58.130 litredir. Geçen yılın aynı ayları zarfındaki satış 56.157 litre olup 1952 yılında % 3,51 nispetinde bir artış müşahade edilmektedir. 1951 yılında 247.150 litre satılmıştır. Artış nispetinin tatbiki halinde 255.830 litre elde edilmektedir. 1953 yılı için 260.000 litre satış tahmin edilmiştir. Bundan elde edilecek hasılat 1 166 500 lira ve kâr 296 320 liradır.

E) Malt :

1953 yılı için 17.500 litre satış tahmin edilmiştir. Beher litrede satış fiyatı 177,14, maliyet ve masraf 133,03 kuruş, satış kârı 44,11 kuruştur. Buna göre malt satışında 31 000 lira hasılat ve 7 720 lira kâr elde edilecektir.

F) Votka :

1952 yılı (3) aylık satışları 94.882 litre olup geçen yılın aynı aylardaki satışlarına nazaran % 31,99 nispetinde fazladır. 1951 yılı satışları 300.220 litredir. 1953 yılı için 439.725 litre tahmin edilmiştir. Bundan elde edilecek hasılat 2 734 735 lira ve satış kârı 1 919 720 liradır.

G) Cin :

1952 yılı (3) aylık satışları 5.712 litre olup geçen yılın aynı aylardaki satışlarına nazaran

% 0,25 nispetinde noksandır. 1951 yılı satışları 23.895 litre olup artış nispetinin buna tatbiki neticesinde 23.000 litre elde edilmektedir. 1953 yılı için 23.000 litre tahmin edilmiştir. Bu satıştan elde edilecek hasılat 138 000 lira ve kâr 73 340 lira hesap edilmiştir.

H) Viski :

1953 yılı için 10.000 litre viski satılacağı ve bundan 446 655 lira satış hasılatı ve 304 000 lira satış kârı elde edileceği tahmin edilmiştir.

I) Şampanya :

1953 yılı içinde 6.400 litre satılacağı ve bu satıştan 148 000 lira hasılat ve 71 880 lira kâr edileceği tahmin edilmiştir.

Yukardaki izahata nazaran diğer içkilerden toplu olarak 5 957 460 lira satış hasılatı ve 3 142 500 lira satış kârı elde edileceği anlaşılmaktadır. Bu kısma ait satış kârlarında geçen yıla nazaran 583 864 lira bir fazlalık mevcuttur.

Barut

1952 yılında (3) aylık satışlar 3 167 372 lirayı bulmuştur. 1953 yılı için 13 441 180 lira olarak tahmin edilmektedir. Bunun 9 037 850 lirası maliyet ve satış masrafları olup mütebaki 4 403 330 lirası satış kârını teşkil edecektir. Bu miktar geçen yıldan 102 530 lira fazladır.

Kibrit

1952 yılı üç aylık satışları 14.665 sandık, 1951 yılı satışları 59.000 sandıktır. 1953 yılı için 60.000 sandık satılacağı tahmin edilmiştir. Bu satışlardan elde edilecek hasılat 6 milyon lira ve satış kârı 337 200 liradır.

Yukardaki hesaplara göre satış kârları yekûnu 156 254 840 liradır. Buna memleket harici satışlardan elde edileceği tahmin edilen 500 bin lira ve maliyete giren bütçe giderleri ve sair gelirler olarak 7 480 000 lira eklenmiş ve döner sermaye giderleri olarak bundan 5 682 000 lira tenzil edilmiş ve bu suretle bütçe gelirleri (B) cetvelinin birinci bölümü olan satış kârları 158 552 840 lira tesbit edilmiştir. Bütçe gelirlerinin bu bölümü geçen yıl tahminlerinden 21 768 636 lira fazladır. Bu suretle elde edilen 158 552 840 liraya, bütçe gelirleri olarak 1 700 000 lira ve destekleme yaprak tütün mubayaasından tahakkuk ettirilecek hizmet ücreti olarak 750 000 lira ve muhtelif nevi mamulât satışlarından tahassul edecek 110 021 930 lira Millî Savunma Vergisi eklenerek bütçe kanun tasarısının 2 nci madesinde gösterileceği üzere (B) cetveli yekûnu 271 024 770 lira elde edilmiştir.

Bu rakam geçen yıl tahminlerinden 32 265 566 lira fazladır. Genel bütçeye ödenecek Hazine hissesinin hesabına gelince; 271 024 770 lira olarak tahmin edilen bütçe gelirlerinden bütçe kanunu tasarısının 1 nci maddesinde sözü geçen (A-1) ve (A-2) cetvellerinde gösterilmiş olan ceman 32 264 424 lira tenzil edilmek, 4250 sayılı Kanun gereğince ispirto ve ispirtolu içkiler satış kârından % 4,50 nispetinde 1 806 150 lira Tayyare Resmi ve 5237 sayılı Kanun gereğince Tekel sâfi gelirlerinden % 5 nispetinde 6 346 616 lira belediyeler hissesi ayrılmak suretiyle Hazine hissesi geçen seneye nazaran 30 969 513 lira fazlasıyla 230 607 580 lira tesbit edilmiştir.

1952 yılındaki iki ay beş günlük kibrit Millî Savunma Vergisi olan 1 469 250 lirayı da buna ilâve ettiğimiz takdirde hakiki Hazine hissesi fazlalığı 32 438 763 liraya baliğ olur.

1953 yılı satışların tahli

		Ölçü	Satış	Vasati fiyat Kuruş S.	Satış masrafları	Satış bedeli	Kâr
1. Tütün:	Satış	Kilo	22 000 000	807.04		177 548 340	
	Maliyet			348.66	76 704 630		
	Beyiye			37.43	8 235 023		
	Nak. Muh.			31.08	6 838 387	91 778 040	85 770 300
2. Tuz:	Satış	Ton	270 000	3.890.—		10 502 040	
	Maliyet			742.—	2 002 910		
	Nak. Muh.			920.—	2 484 850	4 487 760	6 014 280
3. Çay:	Satış	Kilo	3 100 000	1.523.87		47 240 000	
	Maliyet			774.67	24 014 690		
	Beyiye			83.40	2 585 400		
	Nak. Muh.			33.77	1 046 870	27 646 960	19 593 040
4. Bira:	Satış	Litre	19 000 000	69.47		13 200 000	
	Maliyet			25.05	4 759 000		
	Nak. Muh.			15.84	3 009 600	7 768 600	5 431 400
5. İspirtolar:	Satış	Litre	7 065 250	152.37		10 765 390	
	Maliyet			85.20	6 019 840		
	Beyiye			0.52	36 600		
	Nak. Muh.			6.07	428 780	6 485 220	4 280 170
6. Rakılar:	Satış	Litre	7 002 000	644.42		45 122 800	
	Maliyet			192.62	13 487 630		
	Beyiye			13.58	950 610		
	Nak. Muh.			61.26	4 289 760	18 728 000	26 394 800
7. Şaraplar:	Satış	Litre	4 000 000	50.02		2 001 000	
	Maliyet			37.79	1 511 540		
	Nak. Muh.			—	—	1 511 540	489 460
8. D. İçkiler:	Satış	Litre	1 053 000	623.79		6 568 580	
	Maliyet			208.54	2 195 998		
	Beyiye			14.82	156 075		
	Nak. Muh.			64.17	675 647	3 027 720	3 540 860
9. Barut:	Satış	Lira	13 441 180	100.—		13 441 180	
	Maliyet			59.—	7 930 300		
	Beyiye			3.01	404 580		
	Nak. Muh.			5.23	702 970	9 037 850	4 403 330

	Ölçü	Satış	Vasati fiyat Kuruş S.	Satış masrafları	Satış bedeli	Kâr
10. Kibrit:	Satış Sandık	60 000	10.000.—		6 000 000	
	Maliyet		7.561.—	4 536 600		
	Beyiye		605.—	363 00		
	Nak. Muh.		1.272.—	763 200	5 662 800	337 200
<hr/>						
Satış kârları :						156 254 840
Harici satış kârları					500 000	
Maliyete giren bütçe giderleri ve sair gelirler					7 480 000	7 980 000
<hr/>						
						164 234 840
Faiz, amortisman, sabit kıymetler, sigorta ve sair masraflar						5 682 000
<hr/>						
Bütçe B cetvelinde gösterilen satış kârları						158 552 840
Destekleme hizmet ücreti					750 000	
Bütçe gelirleri					1 700 000	
Millî Savunma Vergisi					110 021 930	112 471 930
<hr/>						
Bütçe geliri toplamı :						271 024 770
Bütçe giderleri					32 264 424	
Tayyare Resmi				1 806 150		
Belediye hissesi				6 346 616	8 152 766	40 417 190
<hr/>						
Hazine hissesi :						230 607 580
<hr/>						
Tekel hasılatı		120 585 650				
Savunma Vergisi		110 021 930				
<hr/>						
Hazine hissesi		230 607 580				
<hr/>						

Rapor

22 . I . 1953

Bütçe Encümeni Yüksek Riyasetine

Inhisarlar Umum Müdürlüğü 1953 yılı Bütçesini tetkik ettik.

Umum Müdürlük Bütçesinin tafsilâtına girmeden evvel, bu müessesenin bünyesi ve gösterdiği hususiyeti kısaca tebarüz ettirmeyi, ileride bu idarenin geçirebileceği ve hattâ geçirmesi elzem tebeddülün sarahatle ve önceden bilinmesi ve kabul edilmesi bakımından lüzumlu ve faydalı mütalâa ettik.

Bu itibarla birinci kısımda İnhisarlar ve Genel Müdürlük hakkındaki görüşlerimizi ve ikinci kısımda da 1953 Bütçesi hakkındaki tetkiklerimizi arzetmiş bulunuyoruz.

I. Kısım

Inhisarlar ve Genel Müdürlüğün durumu hakkında görüşler

Bilindiği gibi mülhak bütçe ile idare edilen hükmi şahsiyeti haiz bir Devlet müessesesi olan bugünkü idare; 4036 numaralı kanunun ikinci maddesine göre tütün, ispirto ve ispirtolu içkiler, tuz, barut ve patlayıcı maddelerle av malzemesi fişek, rovelver ve sonradan bunlara ilâve edilen çay inhisarını, geçen sene Tekelden çıkarılan kibrit imali satış ve tevzi işlerini mevzu hükümler dairesinde işletmek ve idare etmekle mükelleftir.

1953 tahminlerine göre yıllık ham madde malzeme ve diğer mubayaaları 116 milyon lira ve senelik iş hacmi (umumi satışı) 410 milyon lira olan bu idare kendisine mevdu işleri muhtelif kapasitede 17 fabrika, 120 den fazla depo ve 500 e yakın satış ve tevzi merkezleri vasıtasıyla ifa etmektedir.

Bir bakıma, idare kendisine tevdi olunan işleri ancak âmme menfaatleri mülâhazasıyla ve munhasıran bir âmme müessesesi olarak tedvir etmekle mükellef iken diğer bir bakımdan müdebbir bir tüccar gibi hareket ederek Hazineye mümkün olan gelirin haddi âzamisini sağlamak gibi tamamen iktisadi ve ticari yani yekdiğerleriyle asla bağdaşmaları mümkün olmayan iki zat fikir ve endişeyi bir arada mezeetmek gibi hakikaten sui generis bir bünye arz etmektedir. Bu halin ispat derecesi ise cayı sualdir.

Münakaşaya mütehammil olmayan bir keyfiyet ifade olunabilir ki İnhisarlar İdaresinin işletip idare ettiği monopollerin ihdası maksat ve gayeleri, tamamen fiskaldir.

Bu makasat ve gayeyi tahakkuk ettirmek için uygulanmakta olan sistem hemen bütün memleketlerde terkedilmiş bulunan «Pus - value» esasıdır.

Inhisarlardan beklenen gelirin sağlanması için bu rejime tâbi tutulan maddelerin satış veya istihlâk fiyatlarının Hükümet tarafından tâyin ve tesbiti cihetine gidilmiş ve maliyet fiyatları üzerinde durulmak şıkkı ihtiyar edilmemiştir.

Bu esasın tatbikında dahi bir vahdet ve insicam görülmemektedir.

Nitekim :

En ehemmiyetli tekel konusu olan tütünde fiyat tesbiti ne bir vergi tahsili için gereken esaslara ve ne de iktisadi icaplara göre yapılmamakta olduğu gibi ispirto ve ispirtolu içkilerde İdarenin teklifi ve İcra Vekilleri Heyetinin kararıyla tâyin olunan âzami ve asgari hadler dâhilinde bir «İnhisar Resmi» tahsili cihetine gidildiği, tuzun satış fiyatının kanunla tâyin edilmiş olduğu çayda ise âzami ve asgari inhisar resimlerinin İcra Vekilleri Heyetince tâyin olunup perakende satış fiyat-

larının İdarece tesbit olunduğu, patlayıcı maddelerde (25 - 100) hadleri arasında asgari ve azami inhisar resimlerinin yine İcra Vekilleri Heyetince tayıni cihetine gidildiği görülür.

Burada bazı Tekel maddelerine mevzu Millî Müdafaa Vergisine de temas etmekte zaruret vardır.

Bilindiği gibi 1934 yılında kabul edilen bir kanunla bazı tekel maddeleri Millî Müdafaa Vergisine tâbi tutulmuştur.

Bu vergi bakımından Tekel maddelerinin durumunu aşağıdaki tablo kâfi derecede vuzuhla belirtmektedir.

Mevzular	Müdafaa Vergisi
Tütün	Ad valorem
İspirto	Müdafaa Vergisi yoktur.
İspirto lu içkiler	Alkolün nev'ine göre şişe başına spesifik vergi
Bira	Litre başına spesifik vergi
Şarap	» » » »
Tuz	Kilo başına spesifik vergi
Çay	Müdafaa Vergisi yoktur.
Barut ve patlayıcı maddeler	» » »
Oyun kâğıdı	» » »
Kibrit	Müdafaa Vergisi kaldırılmış, İstihlak Vergisi konmuştur.

Fiskal maksat ve gayenin tahakukunu temin için ihtiyar edilmiş bulunan rejimdeki sistem-sizlik ve karışık durum bilhassa bu maddelerdeki vergi nispetsizliği ve ahenksizlikleri bakımın-dan da şayanı nazardır :

Aşağıdaki tablo bu hususta kâfi derecede bir fikir vermek için arz olunmuştur :

Madde	Ölçü	Ortalama ma- liyet fiyatı (Kuruş)	Ortalama satış fiyatı (Kuruş)	Fark (Kuruş)	Farkın sa- tış fiyatına nispeti %
Tütün	Kilo	464	1.267	803	63.50
İspirto	Litre	120	159	39	24.50
Rakı	»	285	736	451	61.50
İ. İçkiler	»	341	729	388	53.—
Bira	»	50	89	39	44.50
Şarap	»	45	67	22	33.50
Tuz	Kilo	2	5	3	62.—
İthal çayı	»	967	1.490	523	35.—
Rize çayı	»	1.327	1.600	273	17.—
Barut ve saire	Lira	75	100	25	25.—
Kibrit (sandık lira)		84	246	162	66.—

Görülüyor ki, bugünkü inhisar rejminde tuz gibi zaruri bir gıda maddesinden % 62 nispetin-de bir vergi alınırken tütünden % 63 ve diğer maddelerin kâffesinden daha düşük nispette ver-gi alınmaktadır ki, bu vergilendirme şeklinin üzerinde ciddiyetle durulmak lüzumu bilhassa te-barüz etmektedir.

Bu müşahedeler raportörlerinizi, her şeyden evvel inhisar maddelerinin vergilendirme şekille-ri üzerinde gerekli reformun pek yakın bir zamanda icrasını temenniye sevk etmektedir.

İnhisar maddelerindeki vergilendirme şekillerinin yeniden tâyin ve tesbiti sırasında bütün Tekel konularının bir revizyona tâbi tutulması da icap edecektir.

Halen mevcut inhisarlardan elde edilen gelirin % 62 si tütün ve % 21 i ispirto ve ispirtolu içkilerden sağlanmaktadır. % 18 i bütün diğer Tekel maddelerinin gelirini ihtiva etmekte olduğunun nazara alınması zaruridir.

Sınai faaliyetler sonunda vergi tahsil etmek mevkiinde olan idarenin bu maddelerden alınacak vergilerin yeniden tâyin ve tesbitinden sonra bu faaliyetlerini, kendi asli hüviyetlerine uygun bir tarzda düzenlemek lâzım geleceğini bilhassa kaydetmek isteriz.

Hulâsa :

Memleketin ve onun mümessili olan Büyük Meclisin temayülüne uyularak, hafif alkollü içkiler inhisardan çıkartılmış olsa bile, hususi teşebbüsün uzun bir zaman içinde bu sahalara iltifat etmeyeceği ve tıpkı kibritte olduğu gibi, Devlet elinde birer işletme olarak kalacağı kanaatindeyiz. Bu itibarla inhisarlar mevzuunun ve idaresinin yeniden gözden geçirilmesi ve mütehassıslarınca hangi maddelerin inhisarda bırakılıp hangilerinin inhisardan çıkarılması lüzumu tebellür ettirildikten sonra, bu idareye yeni bir veçhe verilmesi ve ezcümle iktisadi bünyesine uygun olacak olan İktisadi Devlet Teşekkülü haline bir an evvel ifrağ edilmesi temennisini muvafık mütalâa etmekteyiz.

İnhisarlar Umum Müdürlüğünün bugünkü durumu ile müstakbel inkişafı hakkındaki görüşlerimizi kısaca arzettikten sonra şimdi de, iştigal mevzularıyla bu mevzuların maksatlarını göz önünde bulundurarak görüşümüzü arz edelim :

Bu zaviyeden idareyi;

1. İşletmecilik bakımından,
2. Tevzi bakımından,
3. Hazineye temin ettiği gelir bakımından tetkik etmek icap eder.

Fakat bu tetkikata girişmeden evvel, sabit ve döner sermaye durumuna bir göz atmak faydeli olur.

Sabit ve döner sermaye vaziyeti

İnhisarlar İdaresinin 1951 yılı Bilâçosuna göre sabit ve döner sermaye yekûnu 180 531 955,57 liradır.

Sabit sermaye :

Bilâçooya da esas olarak alınmış olan aşağıdaki tablonun tetkikından anlaşılacağı üzere inhisarların sabit sermayesi 18 385 210,04 lira amortisman payı olarak düşüldükten sonra 75 236 780,22 lira olarak görülmektedir.

Bütçe sabit kıymetleri tablosu
(1951)

		Lira	K.
Adana Tütün	Fabrikası	1 301 876	13
İstanbul Tütün	»	8 184 591	92
İzmir Tütün	»	2 117 934	90
Malatya Tütün	»	1 293 261	62
Samsun Tütün	»	1 517 298	27

	Lira	K.
Bitlis Tütün Atelyesi	357 505	17
İstanbul Tütün Bakım Evi	1 486 175	58
İzmir Yaprak Tütün » »	1 483 217	37
Samsun Yaprak Tütün » »	1 805 432	44
Ankara Bira Fabrikası	4 838 092	35
Diyarbakır İçki »	387 202	35
Elâzığ Şarap »	945 600	68
Gaziantep İçki »	852 422	55
İstanbul Bira »	6 215 094	11
İzmir Şarap »	2 893 654	33
Paşabahçe İçki »	2 665 462	49
Tekirdağ Şarap »	1 646 602	92
Ürgüp Şarap »	1 115 550	39
Şişli Likör »	777 452	53
Çamaltı Tuzlası	5 263 487	16
Çankırı »	—	
Yavşan »	1 011 244	16
İstanbul Çay Deposu	3 759	92
Büyükdere Kibrit Fabrikası	1 635 555	85
Tatava Kereste Fabrikası	164 787	83
İyidere » »	281 476	36
Kutu »	923 640	70
Yedek Parça ve Tamir Atelyesi	258 330	24
Karaağaç Barut Deposu	92 036	56
Enstitüler	598 297	32
Tuzlalar - Arazisi	1	—
Rize Çay Fabrikası	2 769 726	17
Genel Müdürlük ve Başmüdür- lükler	30 343 925	87
Toplam	85 180 897	69
Hali Tasfiyede Maltepe Tütün Fabrikası	8 266 504	22
Rize Çay Fabrikası tesisatı	174 588	35
Marshall yardımı (Çamaltı Tuz- lası tesisatı)	—	
Genel toplam	93 621 990	26
Bütçe sabit kıymetleri toplamı	93 621 990	26
Bütçe sabit kıymetleri amortis- manı	18 385 210	04
	75 236 780	22

Döner sermaye :

Muhtelif kanunlarla çeşitli inhisar mevzuları için verilmiş ve ödenmiş döner sermaye 105 295 175,35 liradır.

Bu miktardaki bir döner sermayenin, İnhisarlar İdaresinin iş hacmine nazaran kıfayet etmediğini, muhtelif maddelerin sermaye kıymetleri ve bizzat bu idarenin 1951 yılı bilançosu üzerinde yaptığımız tetkikler neticesinde tesbit etmiş bulunuyoruz.

Geniş bir iş hacmi içinde bonolara baş vurulması zarureti kabul edilebilirse de, bilhassa hasılat fazlasının sigorta ve amortisman bakiyelerinin zaman zaman Hazine taahhütlerinin geciktirilmesinden hâsıl olan malî imkânları döner sermaye olarak kullanılmasını doğru görmemekteyiz. Bu mahzuru önlemek için İnhisarlar döner sermayesinin bugünkü ihtiyaçlara göre bir an evvel ayarlanması zaruridir.

Muhtelif mevzulardaki döner sermaye ihtiyacı aşağıda gösterilmiştir.

I - Paralar : İşletme ve idare ihtiyacını karşılayabilmek üzere kasa ve bankalarda bulundurulması lâzımgelen paralar için 10 000 000 liranın kâfi geleceği anlaşılmıştır.

II - Stoklar :

a) Yaprak tütün :

Harman istikrarını muhafaza edebilmek için yaprak tütünlerin teknik bakımdan iki fermantasyon devresi geçirmesi icabette ve bunun için (28) aylık stok bulundurulması zaruri görülmektedir.

Bu miktar yaprak tütün için döner sermaye ihtiyacı aşağıda izah edilen şekilde 100 000 000 lira olarak tesbit olunmuştur.

	Miktar Kilo	Vasati Fiyat	Bedel Lira
İşlenmemiş yaprak tütün	14.000.000	200	28 000 000
İşlenmiş yaprak tütün	30.000.000	240	72 000 000
	<u>44.000.000</u>		<u>100 000 000</u>

b) Mamul tütün :

Mamul tütün stok miktarını yıllık satışın üç aylığını karşılayacak bir had dahilinde tesbit etmek yerinde olur. 1952 satış tahminlerine göre $22\ 000\ 000/4 = 5\ 500\ 000$ kilo bir stokun ihtiyacı karşılayabileceği hesap edilmektedir. Bu miktar için vasati maliyet tutarı olan 348,66 kuruş üzerinden 19 176 300 lira civarında bir döner sermayeye ihtiyaç bulunmaktadır.

c) İçkiler :

1. Rakı :

İhtiyacın zamanında ve aksatmadan temini için vasati olarak :

4 aylık şişeli rakı

2 » fıçılı rakı

6 » rakı asli maddesi olan suma

3 aylık kuru üzüm stoku bulundurmamak icabetmektedir. Bunlar için takriben 10 000 000 lira bir sermayeye ihtiyaç görülmektedir.

2. Kanyak :

Dört aylık şişeli ve uzun bir dinlendirmeye ihtiyaç dolayısıyla dört yıllık fiçılı kanyak stok edilmesi zaruri bulunduğundan bunu temin için 1 626 000 liralık sermayeye lüzum görülmektedir.

3. Likörler :

Dört aylık stok için 223 000 lira ve imalât durumu için bir yıllık satışı karşılayabilecek ayrıca 675 000 lira, olmak üzere ceman 898 000 lira, döner sermayeye ihtiyaç bulunmaktadır.

4. İspirtolar :

İhtiyacı devamlı ve muntazam bir surette karşılayabilmek üzere yıllık satış miktarına tekabül eden bir stokun bulundurulması lâzımdır. 1953 yılı bütçe tahminine göre satış miktarı 7.065.250 litre tesbit edilmiştir. Beher litresi 85,20 kuruş maliyet hesabıyla 6 020 000 liraya ihtiyaç bulunmaktadır.

5. Bira :

İhtiyacı karşılayabilmek için :

2.500.000 litre şişeli bira

4.000.000 litre fiçılı bira

3.000.000 kilo malt

bulundurmamak icabetmekte ve bunun için de 2 460 000 lira sermayeye ihtiyaç görülmektedir.

6. Şarap:

Dinlendirme safhasıyla birlikte 10.000.000 litrelik bir stok bulundurulması zaruri görülmekte ve beher litresi vasatı 33,57 kuruş hesabıyla 3 600 000 liraya ihtiyaç bulunmaktadır.

7. Diğer içkiler:

Bir kısmı hariçten tedarik edilmekte olduğu nazarı itibara alınarak 6 aylık stok esasına göre 337 000 liralık bir sermayeye ihtiyaç olacağı neticesine varılmıştır.

Bu duruma göre ispiro ve ispirotolu içkiler için:

10 000 000	lirası rakılara
1 626 000	» kanyaka
898 000	» likörlere
6 020 000	» ispirotolara
2 460 000	» biraya
3 600 000	» şaraba
337 000	» diğer içkilere

ait olmak üzere, ceman 24 941 000 liralık döner sermaye ihtiyacı tesbit edilmiştir.

ç) Tuz:

Tuz istihsaline hava tahavvülâtının mühim bir tesiri olduğundan daimî olarak 1,5 yıllık stoka ihtiyaç vardır. Hariçi satışlar için de elde bulundurulması lâzım gelen stok nazarı itibara alınarak umumi ihtiyacın 370 000 ton olması lâzım gelmektedir. Bunun maliyet tutarı 2 920 000 liradır.

d) Barut :

Barut ve patlayıcı maddelerin mühim kısmı hariçten ithal olunmaktadır. Bu sebeple yıllık satışın 6 aylık miktarı nispetinde stok bulundurulması ihtiyahlı olur. Bu madde için 3 880 000 lira tutarında döner sermayeye ihtiyaç vardır.

e) Çay :

Bu madde hariçten temin edildiğinden senelik ihtiyacın 8 aylığını karşılayacak bir stok bulundurulması zaruri görülmektedir. Bu miktar 2 066 666 kilo olup tutarı 16 009 840 liradır.

f) Kibrit :

Bulundurulması icabeden 6 aylık stok miktarı 30 000 sandıktır. Kibritin asli maddelerini teşkil eden tomruk da göz önünde tutularak 2 268 300 liralık bir ihtiyata ihtiyaç görülmektedir.

g) Ambalaj ve levazım :

İstihsalı imal ve sevk işlerinde kullanılan çeşitli ambalaj malzemesinin bir kısmı dâhilden ve bir kısmı da hariçten temin ve tedarik olunmaktadır. Bu ihtiyacın tesbitinde geçen senelerin stok miktarları nazarı itibare alınarak 30 000 000 liraya ihtiyaç bulunmaktadır.

3. Borçlu ve alacaklı farkları :

İdare; hariçten yapılan mübayaalarda mal bedellerini akreditif suretiyle peşinen ödemekte bulunması, tütün mübayaası için müstahsillara evvelden avans tevzi ederek tahsillerinin ancak mübaya devrelerinde sağlanması gibi sebepler dolayısıyla alacaklı duruma girmektedir. Bu suretle husele gelen İdare alacağından muhtelif surette tahassül eden İdare borcu tenzil edildikten sonra hâsıl olan fark 13 400 000 lira bulunmaktadır.

4. Döner sermaye demirbaş ve mefruşatı :

1951 yılı Bilâçosuna göre döner sermaye sabit kıymetler mevcudu, amortisman tenzil edildikten sonra, 6 294 370 liradır. Mütaakıp yılların ihtiyaçları da göz önünde tutularak bu husus için 7 000 000 liranın ihtiyacı karşılayacağı derpiş edilmiştir.

5. İştiraklar :

Tütün Limitet Şirketine iştirak 1 100 000 liradır. Buna ilâveten 5108 sayılı Kanunla verilen yetki ile 7 500 000 liralık ayrı bir tahsis yapılmıştır. Bu suretle bu bölümün toplamı 8 600 000 liraya baliğ olmaktadır.

Yukarda ayrı ayrı her mevzu için asgari hadlerde tesbit edilmiş olan döner sermaye ihtiyacına göre Tekelin :

		Lira
1. Paralar	için	10 000 000
2. Stoklar	»	199 195 440
A) Yaprak tütün	»	100 000 000
B) Mamul	»	19 176 300
C) İçkiler	»	24 491 000
Ç) Tuz	»	2 920 000
D) Barut	»	3 880 000
E) Çay	»	16 009 840
F) Kibrit	»	2 268 300
G) Anbalaj ve levazım	»	30 000 000

Lira

3. Borçlular	için	13 400 000
4. Döner sermaye demirbaş ve mefruşat	»	7 000 000
5. İştirakler	»	8 600 000
olmak üzere ceman		238 195 440

Türk liralık bir döner sermaye ihtiyacı olduğu anlaşılmaktadır.

Nitekim 1951 bilânçosunun tetkikından da bu ihtiyaç sarahatle anlaşılmaktadır. 180 531 955 lira olarak gösterilen sermayeye karşı Tekel İdaresinin elinde bulundurduğu kıymetler :

Bütçe sabit kıymetleri	75 236 780,22	
Döner sermaye sabit kıymetleri	6 294 360,75	
Kasa meveudu	23 945 992,32	
Stoklar	174 366 780,22	
İştirakler	1 166 380,66	
Borçlular (alacak ve borç farkı)	16 659 546,—	olmak üzere

ceman 297 669 650,17 liradır.

Bu duruma göre iş hacminin icabettirdiği mecburiyetler dolayısıyla döner sermayeye nazaran 117 137 694,60 liralık bir aktif fazlalığı husule gelmiştir. Bunu karşılayabilmek için idare bono ihracı suretiyle mali bünyesini düzeltmeye çalışmış bu da kâfi gelmediğinden hasılat fazlasını döner sermaye olarak kullanmak zorunda kalmıştır. Bunun mahzurlu olduğunu yukarıda belirtmiş bulunuyoruz. Bu mahzur döner sermayenin artırılması suretiyle ortadan kaldırılmalıdır.

I - İşletmecilik bakımından :

Sermaye durumuna böylece bir göz attıktan sonra şimdi Tekel mevzuunu üç fonksiyonu içinde ayrı ayrı mütalâa edelim.

Tekelin muhtelif mevzularına ait işletmeler hakkında tafsilâta girişmeden evvel bu idare işletmelerine ait umumi bâzı vasıfları tesbitte fayda gördük.

a) Yurdun muhtelif yerlerine dağılmış bir halde bulunan idare işletmeleri hammadde bakımından memleket mahsullerine dayanan kökleşmiş bir sanayidir.

Hammadde ve hinterlând bakımlarından bu sanayiın kuruluşu umumiyetle işletme yerlerinin seçiminde aranılan hususlara bir iki istisna ile cevap verecek mahiyettedir.

e) Bu faaliyetlerin icrasında yer alması lüzumlu personel, işletmelerin uzun bir mâziye malik olmasından faydalanılarak tatmin edici bir seviyeye gelmiştir.

Tekelin işgal sahasına giren işletmecilik faaliyetlerini sanayiın tasnifinde « hafif sanayi » şeklinde telâkki etmek yerinde olur. Ancak bir kül halinde bu şekilde tavsifi kabil olan bu işletmelerin fabrikasyonlarında her mevzuun kendine has hususiyeleri de vardır.

Şimdi işletmeleri ayrı ayrı mevzuları içinde mütalâa edelim :

Tütün işletmeleri :

Memleket sigara ve tütün ihtiyacı bu idarenin İstanbul, İzmir, Adana, Malatya, Samsun fabrikalarıyla Bitlis'teki Atelyesi vasıtasıyla karşılanmaktadır. Bu fabrikalardan Malatya ve Bitlis hariç diğerleri Reji İdaresinden devralınmıştır. Muhtelif zamanlarda yapılan ilâve ve tadillerle memleket ihtiyacı temin edilmişse de son zamanların satış seyri, memleket ekonomisinde görülen

büyük kalkınmanın doğurduğu imkânlarla artan ve artacak olan ıstira kabiliyeti, karşısında tütün ve sigara sanayiinin bu ihtiyaca cevap verecek vaziyete getirilmesini tavsiyeye şayan görürüz.

Tütün İşletmelerinin sabit kıymetleri 14 500 000 lira civarında, senelik faaliyetleri 75 000 000 lira hacmindadır. Bu tesislerde 217 memur ve hizmetli, 3700 işçi çalıştırılmakta 7 000 000 lira işçilik ücreti verilmekte, 45 000 000 liralık hammadde 12 000 000 liralık malzeme kullanılmaktadır.

Bu sanayi umumiyetle küçük takatli makinelerle çalıştırıldığından bu işletmelerde enerji faktörü mühim bir rol oynamamaktadır.

Türkiye sanayiinin hususiyetlerinden birisi, bu nebatın fabrikasyona tâbi tutulmadan önceki halinde, yani yaprak tütün bakım ve işletmesindeki işçilikte mutlak olarak ve munhasıran el emeğine ihtiyaç hissettirmesidir. Nitekim, yaprak tütün depolarında, bu ameliye; el emekleri nispeten ucuz olan kadın mütehasıs işçiler tarafından büyük bir titizlikle başarılmaktadır.

Sigara imali safhasında ise, el emeğine yardımcı olarak makinenin kullanılabilirdiği ve bilhassa Maltepe sigara fabrikasının inşasından sarfinazar edildikten sonra, bu fabrika için sipariş edilmiş bulunan makinelerin, Cibali fabrikasına yerleştirilmek suretiyle istifade edildiği ve böylece, hem zamandan ve hem de işçilikten tasarruf yoluna gidildiği memnuniyeti mucip bir şekilde müşahade edilmiştir.

İspirto ve ispirotlu içkiler :

Bellibaşlıları İstanbul, İzmir, Ankara, Diyarbakır, Anteb, Tekirdağ ve Elâzığ'da bulunan iki Bira, üç İspirto ve Rakı, dört Şarap ve bir Likör fabrikasını, ihtiva eden içki işletmeleri 20.000.000 litre kapasite ile Bira ihtiyacını 9.000.000 litre kapasite ile Rakı ihtiyacını 450.000 litre kapasite ile Likör ihtiyacını karşılamakta ve 6.000.000 litre Şarapla memleket Şarapçılığında yer almaktadır.

Bunların bugünkü kapasiteleri memleket ihtiyacını gelecek yıllar içinde karşılayabilecek bir durum göstermektedir.

Bu tesislerin sabit kıymetleri 24 000 000 lira civarında senelik faaliyetleri 30 000 000 lira hacmindadır. Bu işletmelerde 15 000 000 liralık hammadde, 9 000 000 liralık malzeme kullanılmakta, 196 memur ve hizmetli, 2500 işçi çalıştırıp, 4 000 000 lira işçilik ödenmektedir.

İçki işletmelerinden bira fabrikaları son senelerde yapılmış ve yapılmakta olan tevsi ve takviyelerle normal diye mütalâa edilebilecek bir işletme seyri göstermektedir. Tütün fabrikasyonundan çok farklı olarak, kontinü bir imalât seyri takip eden içki işletmelerinde mevcutların takviyesinden başka daha itinalı bir imalât ve daha rantabl bir hammadde işletme esaslarının üzerinde durulması yerinde olur görüşündeyiz. Ayrıca, Bomonti Bira Fabrikasında tamamen otomatik bir imlâ grubunun yerleştirildiği ve ikincisinin de sipariş edildiği memnuniyeti mucip olarak müşahade edilmiştir. Bu cins bir imlâ grubunun Paşabahçe Rakı Fabrikasında da istimalini şayanı tavsiye bulmaktayız.

Tuz işletmeleri :

Büyük, küçük kapasitede 50 den fazla tuz işletmesine sahip olan Tekel İdaresi yurdun «250 ilâ 275» bin ton civarında olan istihlâkını fazlasiyle karşılayacak bir durumdadır. İdare, Şark ve Orta Anadolu tuz ihtiyacını başta Yavşan Tuzlası olmak üzere bu mıntakalardaki tuzlalardan; sahil ve ihracata ait tuzları da İzmir - Çamaltı Tuzlasından temin etmektedir.

İç tuzlaların kaynakları müsait olanlar ve pazarı bulunanlar yer, yer tevsi edilmektedir. Memleket tuzlalarının sabit kıymetleri 4 300 000 lira, senelik faaliyetleri 2 000 000 lira hacmindadır. 91 memur ve hizmetli, daimî 800 işçi çalıştırıp, 1 000 000 lira işçilik ödemektedir.

Yavşan ve İzmir - Çamaltı göl ve deniz tuzları yer ve kapasite bakımından dünya ölçüsünde tuzlardır. Dünya tuz ihtiyacı ve tuza dayanan sanayi inkişafı ve Çamaltı Tuzlasının dünya denizyollarına çok yakın bulunması bu tuzlardan eskiye nazaran daha fazla ihraç imkânının sağlanması için tevsi imkânlarının aranmasını telkin etmiş ve Marshall yardımından da faydalanılarak bu tuzla kapasitesinin bir misli artırılması yoluna gidilmiştir. Tevsi devam etmekte olan bu tuzlaya gerekli mekanizasyon vasıtaları getirilmekte ve arazi üzerindeki çalışmalara devam edilmektedir. Buna muvazi olarak Yavşan Tuzlasında da mekanizasyon işi ele alınmıştır. Bu çalışmalar neticesinde rantabl bir işletme imkânı elde edilecek ve ayrıca istihsâl fazlasıyla memlekete döviz temini de mümkün olabilecektir.

Çay işletmesi :

3.100 ton civarında olan memleket Çay ihtiyacının büyük bir kısmı ithal yoluyla karşılanmaktadır. Bu sene, istihlâkin (600) tonluk kısmı ise Rize ve havalisinde yetiştirilmekte olan çaylıklardan temin edilmektedir. İki sene evvel bu idareye devredilen Rize Çay Fabrikasının kapasitesi çaylıklardaki inkişaf göz önüne alınırsa gelecek seneler mahsulünü işlemek için takviye edilmek zorundadır. Yeniden kabul edilmiş bulunan bir kanunla genişletilmesi karar altına alınmış olan çay fidanlıklarının mahsul verme zamanına kadar çay işletmesindeki hususiyet dolayısıyla ikinci bir fabrikanın kurulması yoluna gidilmesi zarureti kendini göstermektedir. Bugünkü fabrikanın sabit kıymeti 3 000 000 lira senelik faaliyet tutarı 3 250 000 liradır. 18 memur ve hizmetli, daimî 150 işçi çalıştırıp 180 000 lira işçi ücreti ödemektedir. Mevcut fabrikanın geçen yıl verilen ödeneklerden takviyesi yapılırken diğer taraftan bu yılki bütçe ile teklif olunan ödenek dâhilinde yeni bir fabrikanın kurulması yoluyla ihtiyacın karşılanması cihetine gidilmesi müşahede edilmiştir.

Kibrit işletmesi :

50 000 sandık kapasitesiyle memleket ihtiyacını temin eden Büyükdere Kibrit Fabrikasının sabit kıymeti 2 600 000 lira, senelik faaliyet tutarı 4 500 000 lira hacmindedir. 10 000 metre mikâb: kavak tomruğu işlemekte 19 memur 620 işçi çalıştırıp 1 000 000 lira işçilik ödemektedir.

Memlekette iktisadi gelişmeye muvazi olarak artan kibrit istihlâkinin kibrit fabrikasının bugünkü hali ile, teminine maddi imkân görülmemektedir. Fabrikanın hammaddesini teşkil eden kavak tomruğunun memlekette kâfi miktarda bulunmadığı veyahut bol miktarda temin edilemediği, ithali için ise haklı olarak döviz verilmediği müşahede edilmiştir. Kibritin inhisardan çıkartılmış bulunmasına rağmen ufak çapta da olsa henüz hususi teşebbüs erbabınca sanayi in bu sahasına iltifat edilmediği görülmüştür. Memlekette tahaddüs edebilecek bir kibrit fıkdanını önlemek maksadıyla bu fabrikada yapılacak ve cüzi bir bedelle meydana gelebileceği anlaşılan poşet tesislerine gidilmesini bir zaruret telâkki ettiğimizi ve bu maksadı temin için de 500 bin liralık bir tahsisatın 751 nei fasla ilâvesini teklif ettiğimizi arz etmek isteriz.

Kutu ve kereste :

Tekel İdaresi işletmelerine yardımcı olarak faaliyette bulunan tâli diğer bâzı işletmeleri de vardır. Bunlar Rize, Tatava Kereste fabrikaları ve İstanbul Kutu Fabrikasıdır. Bunların sabit kıymetleri 1 500 000 lira senelik faaliyetleri 7 000 000 lira hacmindedir. Bu tesislerde 30 memur ve hizmetli 1100 işçi çalıştırılıp 1 400 000 lira işçilik ödenmektedir.

Bakım ve işletme evleri :

Ekiciden alınan tütünün fabrikasyona verilmeden evvel tasnif edilmesi ve fermantasyon devresindeki bakımı, Tekelin yurdun muhtelif yerlerinde ve bilhassa tütün bölgelerindeki işleme ve bakım evlerinde yapılmaktadır. Hemen bütün ameliyesi el işine dayanan bu işletmeler tekelin ihtiyacına

tam olarak cevap verebilecek durumda değillerdir. 5113 sayılı Kanunla temin edilmiş bulunan 25 000 000 liralık yetki içinde ve bir program dâhilinde muhtelif bütün bölgelerinde yeni işleme ve bakım evleri yapılmasına devam olunmaktadır. İdare malî işleme ve bakım evlerinin sabit laymetleri 10 000 000 lira raddelerindedir. Bu işletmelerde daimî olarak 10.500 işçi çalışmakta 10 200 000 lira işçilik ödenmektedir.

İşletmelerde işçi ve sosyal yardım işleri :

Bütün Tekel iş yerlerinde 21 000 civarında işçi çalıştırılmaktadır. Bu işçilere son yapılan zam- larla senede takriben 25 000 000 lira işçilik ödenecektir. İş yerlerinde 3008 sayılı İş Kanunu hü- kümleri yerine getirilmekle beraber ayrıca işçiye bir kap yemek verilmekte, sigortanın yürürlükte olmadığı yerlerde ilaç yardımı yapılmakta, doktor bulundurulmakta, doğum, ölüm ve evlenme hal- lerinde yardım edilmektedir. İlk mektep çağına gelmemiş işçi çocuklarının da muhtelif işletme- lerdeki çocuk yuvalarında her türlü bakımlarının yapıldığı memnurlukla müşahade edilmiştir. İdare, hiçbir mükellefiyeti olmadan bu sosyal yardımlar için 1950 yılında 2 750 000 lira raddesinde bir masraf ihtiyar etmiştir. Başkaca 4772 ve 5417 sayılı kanunlarla kabul edilmiş olan kanuni mükel- lefiyetler sebebiyle de 1950 yılında takriben 1 400 000 liralık bir ödemede bulunmuştur.

İşletmelerin maliyet hesapları ve rantabiliteleri:

İşletmeler üzerindeki incelemelerimizi maliyet hesapları ve rantabiliteleri mevzularına kısaca temas etmeden bitirmek doğru olmayacaktır.

Tekel işletmelerinin maliyet muhasebelerinde şekli bir vahdet varsa da bu muhasebe tarzı ancak maliyet hakkında umumi mahiyette bir fikir vermekte, muhtelif işletmelerin kendi faaliyetlerinin hususiyetlerine göre kâfi derecede vuzuhla hakiki maliyet hesaplarını aksettirmemektedir.

Rantabilite mevzuuna gelince; bu işletmelerin her birine faaliyetlerini tanzim edebilecek serma- ye tahsisleri yapılması bugünkü idare statüsüne göre mümkün olmadığından bunların rantabilite- leri hakkında sarih bir fikir elde etmek ve faaliyetlerinin neticelerini hesabi olarak doğrudan doğ- ruya göstermek mümkün değildir.

Yukarıda yaptığımız izahlarla Tekel İdaresinin işletmecilik bakımından bugünkü görünüşünü tesbit etmiş bulunuyoruz.

II - Tevzi bakımından :

Tekel Genel Müdürlüğünün tevzi fonksiyonu aşağıdaki şekilde tetkik etmek mümkündür :

a) Teşkilât :

Tekel Genel Müdürlüğü, merkez teşkilâtı haricinde birbirlerine bağlı 400 memurluk, 62 müdür- lük, 30 başmüdürlükten ibaret bir iller teşkilâtına mâliktir. Bu teşkilât dışında kalan yerlerde sa- tış ve tevzi işleri sözleşmeli başsaticılıklar vasıtasıyla idare olunmaktadır.

İdare kademeleri satış ve tevzi işlerinden başka bütün ziraatine mütaallik kanuni hükümler, ilk madde mubayaaları, hususi şarap âmillerinin kontrolü ve umumiyetle kaçak takibat gibi işlerle de uğraşmaktadırlar.

Mahallî hususiyetleri de nazara alan idare, satışların tutar kıymetlerini muayyen hadlere göre tas- nife tâbi tutarak bu teşkilât kademelerinden başmüdürlükleri, müdürlüğe, müdürlükleri memurlu- ğa, ve bazı memurlukları da başsaticılıklara kalbetmek için çalışmalar yapmaktadır.

Diğer taraftan kendi teşkilâtıyla yaptığı satışlarda ihtiyar edilen masraflar başsaticılara verile- cek iskontalardan daha fazla olduğu takdirde bu gibi mahallerde Tekel teşkilâtını derhal lâğvederek satış işlerini başsaticılara devretmektedir. Tekel Genel Müdürlüğü tevzi hizmetini şimdi bu yönden bir tetkike tâbi tutmak yoluna girmiş bulunmaktadır.

b) Masraf :

Tevzi masrafları, nakliye, beyiye, sigorta, ambar kiralari, personel, ve müteferrik masraflardan tereküp etmektedir. Tevzi işlerinin gerek idarece ve gerek hususi teşebbüs eliyle yapılmasında nakliye, beyiye, sigorta, unsurlarında bir değişikliği nazara almaya sebep görülmemektedir. Bu itibarla tevzi masraflarının personel ücretleri ve müteferrik masraf kısımları üzerinde durmak ve idarece tevzi işleri için ihtiyar edilen masrafları tetkik etmek kâfi görülmüştür.

Tekel İdaresi iller teşkilâtını esas fonksiyonu bakımından tevzi organı olarak mütalâa ettiğimize göre 1953 Bütçesinin A - 1 giderlerinde illerle ilgili bütün masrafların baliğini (9 271 800 T. L.) tevzi masrafı olarak kabul etmek mümkündür. 1953 yılı bütçe tahminlerine göre idare satış bedelleri tutarı 332 389 330 T. L. olacağına göre Tekel İdaresinin kendi teşkilâtiyle yaptığı tevzi işleri için ihtiyar ettiği masraflar satış bedellerinin % 2,79 una tekabül ettiği görülmektedir ki, bunu da normal telâkki etmek icabeder.

III - Hazineye temin ettiği gelir bakımından :

Bilindiği gibi, Tekel Hazineye;

a) Satış kârı,

b) Millî Savunma Vergisi olarak iki şekilde gelir temin eder.

Satış kârları :

1953 yılı Bütçesinin (B) cetvelinde görüleceği üzere 158 552 840 lirası Tekel geliri ve 2 450 000 lirası muhtelif resimler ve hasılat olmak üzere satış kârları yekûnu ceman 161 002 840 liradır. Muhtelif senelerdeki çeşitli mamullerin kâr nispetleri aşağıdaki tabloda görülmektedir :

Satış kârının satış hasılatına nispeti

Yıl	Mamûl tütün %	İspirto ve ispirtolu içkiler %		Tuz %	Barut %	Kahve %	Çay %	Kibrit ve çakmak taşı %
1941	66,52	57,64	75,72	29,69	—	—	—	—
1942	60,23	60,64	68,67	39,13	71,86	70,12	—	—
1943	47,60	58,82	60,06	24,23	72,40	83,78	—	—
1944	41,29	53,37	56,64	24,49	69,25	63,32	—	—
1945	45,56	49,38	55,81	28,56	64,85	61,06	—	—
1946	44,06	44,78	56,67	25,29	67,44	63,05	19,24	—
1947	40,99	38,38	56,89	29,87	17,22	44,05	15,71	—
1948	43,15	39,08	61,—	27,98	—	36,45	14,58	—
1949	43,41	44,59	55,17	30,36	—	39,02	13,44	—
1950	42,69	42,81	53,15	34,20	—	43,10	8,32	—
1951	44,43	45,90	56,43	36,11	—	43,50	9,43	—

Tablonun tetkikından anlaşılacağı gibi bütün Tekel satış kârları nispetleri düşüş kaydetmektedir. Nitekim mamul tütün satış kârının satış hasılatına nispeti 1941 yılında % 66,52 iken 1950 yılında % 42,69 nispetine inmiştir.

Bunun başlıca sebebi Tekel maddelerinin konjonktürün tesiri haricinde tutulmuş olmasıdır. Eşya fiyatlarındaki artışlar maliyet bedelleriyle satış masraflarının artmasında müessir olduğu halde satış fiyatları buna mütenazır olarak ayarlanmamıştır.

Tekel mamulleri fiyatlarında Hükümetçe son alınan bir kararla, bu ayarlamamanın kısmen yapıldığı görülüyor. Bunun neticesi olarak 1950 yılında % 42,69 olan mamül tütün satış kârı nispetinin 1953 yılı Bütçe tahminlerine göre % 48,30 ve ispiroto ve ispirotolu içkilerde % 42,81 den % 51,68 e çıkacağı anlaşılmaktadır.

Millî Savunma vergileri :

Tekel maddelerinin tütün, içki, kibrit ve tuza ait olanlarından muhtelif kanunlarla satış bedeline ilâveten Millî Savunma Vergisi alınmaktadır. Bu verginin muhtelif senelerde Hazineye sağladığı geliri gösteren tablo aşağıya dercedilmiştir :

Yıl	Tütün Lira	Müskirat Lira	Tuz Lira	Kibrat Lira	Çakmak taşı Lira	Toplam Lira
1943	54 112 118	11 799 440	1 930 045	—	—	67 841 603
1944	64 638 764	11 306 701	1 979 961	—	—	77 925 426
1945	40 825 618	6 845 251	1 498 809	—	—	49 169 678 (7) aylık
1946	65 128 798	10 815 858	2 069 439	5 704 163	30 050	83 748 308
1947	67 863 975	13 859 443	2 412 008	9 831 535	54 604	94 021 565
1948	69 589 981	12 926 825	2 350 019	9 957 947	63 852	94 888 624
1949	84 241 395	13 640 322	2 567 073	10 570 051	4 607	111 024 448 (14) aylık
1950	75 686 930	12 009 854	2 519 369	8 544 062	—	98 760 215
1951	82 096 696	13 041 471	2 523 025	8 858 779	—	106 519 971
1952	83 482 950	12 212 799	2 100 000	8 250 000	—	106 045 749 Bütçe tah.
1953	93 832 760	13 489 170	2 700 000	—	—	110 021 930

Tablonun tetkikinde da görüleceği veçhile 1943 yılında Millî Savunma Vergisi toplamı 67 841 603 lira olduğu halde 1951 yılı bilânçosuna göre 106 519 971 liraya yükselmiş ve 1953 yılı Bütçe tahminlerine göre de bu hasılatın 110 021 930 liraya çıkacağı anlaşılmıştır.

Bu artışlar Tekel mamûlleri satışlarının seneden seneye artmasından ileri gelmektedir.

II. Kısım

1953 yılı Bütçesi

İnhisar Umum Müdürlüğü 1953 yılı Bütçesi, 18 711 864 lira (A - 1) ve 13 552 560 (A - 2) olmak üzere ceman 32 264 525 lira olarak teklif edilmiş bulunmaktadır.

Bu teklife nazaran 1953 yılı Bütçesinin âdi masraflar kısmını ihtiva eden (A - 1) cetvelinde 1952 yılına nazaran 317 158 liralık bir indirme yapılmıştır. Yatırımlara tahsis olunan (A - 2) maddelerinde ise 1952 yılına nazaran 288 119 liralık fazla tahsisat konmuştur.

Bütçenin (A - 1) ve (A - 2) kısımlarında 1952 Bütçesine nazaran yapılmış olan değişiklikler aşağıdaki tablolarda toplu bir halde gösterilmiştir.

Eksilenler

(A - 1) cetveli

B.	M.	Lira
202	Memur ve hizmetliler ücreti :	
11	Genel Müdürlük memurları ücreti	100 400
12	İller memurları ücreti	139 600
23	Fabrika ve işletmeler hizmetliler ücreti	99 480
203	Geçici hizmetliler ücreti :	
12	İller Müd. geçici hizmetliler ücreti	3 600
13	Fabrika ve işletmeler geçici hizmetliler ücreti	2 100
206	4178 ve 4598 sayılı kanunlar gereğince yapılacak zam ve yardımlar :	
12	İller memurları çocuk zammı	50 000
13	Fabrika ve işletmeler memurları çocuk zammı	5 000
22	İller memurları doğum yardımı	3 000
207	Yabancı dil bilenlere 3656 sayılı Kanununun 5 nci maddesi gereğince ödenecek para mükâfatı	3 000
209	5434 sayılı Kanun gereğince Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığına yapılacak ödemeler :	
11	% 5 emekli ve % 25 giriş kesenekleriyle artış farkları karşılığı	6 955
12	% 1 Ek karşılığı	1 500
218	4896 sayılı Kanun gereğince ödenecek kasa tazminatı :	5 000
305	Kira bedeli :	
12	İller	33 000
405	5190 sayılı Kanunun gerektirdiği koruma ve tahsil memurları hayvanları giderleri :	
10	Hayvan satın alma bedeli	2 000
20	Memurlara verilecek hayvan yem bedeli	10 000
420	Tecrübe, ıslah ve mücadele giderleri :	
0	Müskirat fabrikalar örnek bağları giderleri	10 000
17	Mücadele giderleri	5 000
421	Kaçığı takip ve önleme giderleri :	
11	Tütün ekimi yazma giderleri	25 000
450	Üniversite ve yüksek okullarda okutulan öğrencilere verilecek burslar :	14 250
505	Hükme bağlı borçlar :	150 000

Fazlalıklar

(A/1) cetveli

202	Memur ve hizmetliler ücreti :	
13	Fabrika ve işletmeler memurları ücreti	75 000
21	Genel Müdürlük hizmetliler ücreti	39 540
22	İller hizmetlileri ücreti	58 620
203	Geçici hizmetliler ücreti :	
11	Genel Müdürlük geçici hizmetlileri ücreti	57 000

B.	M.	Lira
209	5434 sayılı Kanun gereğince Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığına yapılacak ödemeler :	
14	Sandık yönetim giderleri	15 567
307	Yolluklar :	
40	Yabancı memleketler yolluğu	5 000
403	Temsil giderleri:	1 000
407	Mhasebe Umumiye Kanununun 48 nci maddesini ilgilendiren giderler:	
40	Mahkeme harçları	20 000
417	5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu gereğince ödenecek vergi ve resimler:	2 000
420	Tecrübe, ıslah ve mücadele giderleri:	
11	İşçi ücretleri	30 000
13	Teknik giderler	40 000
421	Kaçacağı takip ve önleme giderleri:	
13	Kaçakla mücadele giderleri	3 000
451	Yayın giderleri:	
10	Satınalma ve abone	5 000

Bu tabloda görülen artış ve eksilişlerin mucip sebepleri bütçe gerekçesinde madde, madde ve açıkça ifade edilmiştir.

Personel giderlerini ihtiva eden 202 nci maddede son dört sene zarfında yapılmış olan kadro tasarruflarının 1 185 720 liraya varmış olması memnuniyetle müşahade olunabilir.

1952 yılından 1953 yılına bu giderlerde 6 adedi Genel Müdürlük, 42 adedi iller kadrosundan ve 17 adedi fabrika ve işletmelerden olmak üzere 65 kadro yeniden (L) cetveline alınmıştır ki, bunun tutarı 165 000 lirayı bulmaktadır.

Tekel Genel Müdürlüğünün daha çok bir işletme ve tevzi müessesesi olduğu düşünülürse her iki hizmette rasyonel metotlara intibak etmek zarureti aşikârdır. Personel giderlerinde yapılan bu geniş tasarruflara rağmen umumiyetle tekel müessesesinde memur, işçi nispetinin henüz mâkul ve ekonomik bir hadde indirilmemiş olduğunu ifade etmek lâzımdır. Toptan bir hesapla memur ve işçi nispeti tekelde yüz işçiye 22,77 memur ve hizmetli düşecek bir haldedir. İşletmelerin ayrı ayrı gözden geçirilmesi bizi normale daha yakın nispetlerle karşılaştırmış ise de bilhassa merkez ve iller teşkilâtındaki tekâsüf bu iki bünyede bir an evvel daha rasyonel bir çalışma sistemine gidilmesi lüzumunu telkin edecek mahiyette görülmüştür. Yalnız bu ameliye yapılırken tekelin iktisadi mahiyette bir işletmeler manzumesi olduğu ve bu işletmelerin birçok teknik elemanlara ihtiyacı bulunduğu göz önünde bulundurulması lâzımgelen mühim bir noktadır. Meselâ, tütün işlerinde hizmet gören eksperlerin tütünün alım, bakım ve imâl safhalarındaki çalışmalarını teknik bakımdan çok ehemmiyetlidir. Bu çalışmalarda başarılı olabilmek için eksperler uzun yıllar ihtisas yapmak mecburiyetindedirler. Bu suretle yetişen elemanların bizzat serbest iş sahasında çok daha yüksek ücretler mevcut olduğundan barem kayıtları içinde çalıştırılmalarında zorluk çekilmektedir. İşletmeler müessesesi olduğuna göre tekelde çalışmanın iktisadi zihniyet içinde kıymetlendirilmesini zaruri telâkki etmek lâzımdır.

Bugünkü vaziyet şudur :

Tekel müesseselerinde çalışanlar, 3656 sayılı Kanunun - ikinci maddesindeki cetvel hariç - hükümlerine tâbidir. Bu bakımdan işletmeler, elemanlarının çalışmalarını iktisadi bir görüşle teşvik etmek imkânından mahrum bulunuyorlar. Bu mahrumiyetin zamanla çalışanları şevksiz bir duruma düşüreceğini ve irrasyonel bir durum hâsıl edeceğini hesaba katmak lâzımdır. Nitekim bugün tekel

müessesesinde mahdud şahsi fedakârlıklar dışında görülen manzara budur. Yüz milyonlarla ifade edilen kıymetler üzerinde çalışan insanların çalışmalarını verimlendirmek için her şeyden evvel mevcut sistemleri değiştirmek zorunda bulunduğumuz kabul edilmelidir. Bu hakikat teslim edildikten sonra ki, tekel personelinin ilk iş olarak hiç olmazsa İktisadi Devlet Teşekkülleri Baremi içine alınmaları pek tabii olur kanaatindeyiz. Bir başka çare olarak yalnız alım, imâl ve tevzi işlerinde belirli hadlerden yukarı gelir imkânları sağlayan faaliyetleri teşvik etmek için döner sermayeden âzami limiti tesbit edilmek suretiyle prim verilmesi temin olunabilir. Bunun kanuni imkânlarının derpiş edilmesi temenniye şayan bir keyfiyettir.

1953 yılı bütçesinin (A - 1) cetvelinin diğer tertipleri 1951 yılı ile 1952 yılının on aylık sarfiyatıyla karşılaştırılarak teklif edilen ödeneklerin ancak ihtiyacı karşılayabilecek miktarda olduğu müşahede edilmiştir.

Eksilenler

(A/2) Cetveli

B.	M.	Lira
701	Yapı onarımı :	
12	İller	25 000
13	Fabrika ve işletmeler	25 000
735	Bina satınalma, yaptırma :	
13	Fabrika ve işletmeler	250 000
736	5113 sayılı Kanun gereğince satınalınacak veya yaptırılacak tütün bakım ve işletme evleri ve ambarları	157 000
741	4898 sayılı Kanun gereğince yeniden yaptırılacak fabrika, imal ve doldurma evleriyle mevcutlarının genişletilmesi giderleri	
20	A. M. F. Firması bonoları	2 326 919
751	Satınalınacak makine, alât ve araçlar ve bunları kurma gidereri	368 000
762	5433 sayılı Kanun gereğince ödenecek Rize Çay Fabrikası taksiti	27 692

Fazlalıklar

(A - 2) cetveli

B.	M.	Lira
735	12 Bina satınalma, yaptırma	400 000
741	4898 sayılı Kanun gereğince yeniden yaptırılacak fabrika imal ve doldurma evleriyle mevcutlarının genişletilmesi giderleri :	
10	Fabrika, imal ve doldurma evleri	560 000
30	Rize ay Fabrikası	2 400 000
752	Satınalınacak taşıtlar	48 000

1953 Bütçesinin (A - 2) cetvelinde gösterilen rakamlarla yukardaki tabloda geçen seneye nazaran değişiklik arzeden rakamların esbabı mucibesi; Hükümet tasarısında bertafsil zikir ve izah edildiği için; tekrarından kaçınmak maksadiyle, burada ayrıca arzedilmiştir.

(B) Cetveli

Inhisarlar gelirleri

Inhisarlar Umum Müdürlüğü 1953 Bütçesinde gelirleri tesbit eden (B) cetveli 1952 yılı Bütçesine nazaran 32 265 566 lira bir fazlalık göstermektedir. Bu fazlalığın mucip sebepleri gelişmekte olan iktisadi bünye ile mütenasip olarak inhisar maddelerinin yükselen istihlâki ve vasatî maliyet fiyatlarının geçen seneye nazaran düşüklük arzemesi ile kabili izahıdır.

Ezcümle, aşağıdaki tablolarda gösterilen tafsilâtlı ve mukayeseli durum, bu görüşümüzü teyide kâfi gelir kanaatindeyiz.

1. *Tütün*

	1952			1953		
	Kilo	V. F. Kr. S.	Tutarı Lira	Kilo	V. F. Kr. S.	Tutarı Lira
Satış	19.076.300	829,77	158 289 765	22.000.000	807,04	177 548 340
Maliyet		348,13	66 410 357		348,66	76 704 630
Beyiye		39,10	7 458 596		37,43	8 235 023
Nakliye ve muh.		35,52	6 775 905		31,08	6 838 387
Kâr		407,02	77 644 907		389,87	85 770 300

2. *Tuz*

Satış	266.000	39,18	10 422 500	270.000	38,90	10 502 040
Maliyet		7,65	2 035 100		7,42	2 002 910
Beyiye		—	—		—	—
Nakliye ve muh.		9,39	2 496 800		9,20	2 484 850
Kâr		22,14	5 890 600		22,28	6 014 280

3. *Çay*

Satış	2.100.000	1.500,89	31 518 652	3.100.000	1.523,87	47 240 000
Maliyet		790,91	16 609 056		774,67	24 014 690
Beyiye		90,05	1 891 119		83,40	2 585 400
Nakliye ve muh.		31,10	653 057		33,77	1 046 870
Kâr		588,83	12 365 420		632,03	19 593 040

4. *Bira*

	Kilo	1952		Tutarı Lira	Kilo	1953	
		V. F. Kr. S.	Tutarı Lira			V. F. Kr. S.	Tutarı Lira
Satış	18.000.000	69,02	12 419 911	19.000.000	69,47	13 200 000	
Maliyet		25,02	4 504 273		25,05	4 759 000	
Beyiye		—	—		—	—	
Nakliye ve muh.		20,16	3 628 138		15,84	3 009 600	
Kâr		23,82	4 287 500		28,58	5 431 400	

5. *İspirtolar*

	Kilo	1952		Tutarı Lira	Kilo	1953	
		V. F. Kr. S.	Tutarı Lira			V. F. Kr. S.	Tutarı Lira
Satış	5.116.500	158,97	8 133 600	7.065.250	152,37	10 765 390	
Maliyet		87,36	4 469 887		85,20	6 019 840	
Beyiye		0,86	44 210		0,52	36 600	
Nakliye ve muh.		21,41	1 095 132		6,07	428 780	
Kâr		49,34	2 524 371		60,58	4 280 170	

6 — *Rakılar*

	Kilo	1952		Tutarı Lira	Kilo	1953	
		V. F. Kr. S.	Tutarı Lira			V. F. Kr. S.	Tutarı Lira
Satış	6.200.000	644,18	39 939 500	7.002.000	644,42	45 122 800	
Maliyet		182,25	11 299 815		192,62	13 487 030	
Beyiye		14,28	885 625		13,58	950 610	
Nakliye ve muh.		63,19	3 917 290		61,26	4 289 760	
Kâr		384,46	23 836 770		376,96	26 394 800	

7 — *Şaraplar*

	Kilo	1952		Tutarı Lira	Kilo	1953	
		V. F. Kr. S.	Tutarı Lira			V. F. Kr. S.	Tutarı Lira
Satış	3.390.000	51,72	1 753 160	4.000.000	50,02	2 001 000	
Maliyet		40,56	1 374 930		37,79	1 511 540	
Beyiye		—	—		—	—	
Nakliye ve muh.		—	—		—	—	
Kâr		11,16	378 230		12,23	489 460	

8. Diğer içkiler

	1952			1953		
	Kilo	V. F. Kr. S.	Tutarı Lira	Kilo	V. F. Kr. S.	Tutarı Lira
Satış	824.250	635,69	5 239 685	1.053.000	623,79	6 568 580
Maliyet		232,73	1 918 298		208,54	2 195 998
Beyiye		14,27	117 589		14,82	156 075
Nakliye ve muh.		70,16	578 342		64,17	675 647
Kâr		318,53	2 625 456		336,26	3 540 860

9. Barut

Satış		100,—	13 435 130		100,—	13 441 180
Maliyet		58,02	7 795 110		59,—	7 930 300
Beyiye		3,70	496 610		3,01	404 580
Nakliye ve muh.		6,28	824 610		5,23	702 970
Kâr		32,—	4 300 800		32,76	4 403 330

10. Kibrit

Satış	55.000	100,—	5 500 000	60.000	100,—	6 000 000
Maliyet		76,14	4 187 700		75,61	4 536 600
Beyiye		6,—	330 000		6,05	363 000
Nakliye ve muh.		7,13	392 150		14,72	763 200
Kâr		10,73	590 150		5,62	337 200

1953 yılı inhisarlar gelirlerinin 1952 yılı gelirleri ile mukayesesine gelince :

Inhisarlar mevzuuna dâhil mamûller için 1953 yılı Bütçesiyle tahmin edilen satış kârları, gerekçede de alelmüfredat izah edildiği gibi 156 254 840 lira olarak tesbit edilmiştir.

1952 yılı Bütçesinde ise bu miktar 134 444 204 lira olarak tahmin edildiğinden 1953 yılı lehine 21 810 636 liralık bir fark müşahede edilmektedir. Bu fark yukarıda da arz ve izah edildiği gibi kısmen mamulât satışlarındaki inkişaftan ve kısmen de alınan tedbirler sayesinde, maliyetlerdeki tenezzülden gelmektedir.

1953 yılında harici satış kârları, geçen senenin aynı olarak 500 000 lira tahmin edilmiştir.

1953 yılı Bütçesine bağlı satışların tahlilî tablosunun tetkikinde, gerek dahili ve gerek harici satış kârları tahminlerine,

Maliyete giren bütçe giderleri olarak 2 780 000
 Hazineye devredilen bütçe amortismanları olarak 2 200 000
 Hazineye devredilen sigorta primleri olarak 2 500 000 lira ki ceman 7 480 000 lira-
 nın ayrıca ilâve edildiği görülmektedir. Bu suretle 164 234 840 liraya baliğ olan gelirler yekûnun-
 dan döner sermaye masrafları olarak,

Sabit kıymetler amortismanı	2 850 000
Sabit kıymetler sigortası	300 000
Bonolar faizi	1 025 000
Muhtelif masraflar (banka masrafları, divan murakıplarının harcirahları	
terkin edilen zimmetler ve saire,	80 000
Emanet ambarları kira ve masrafları	255 000
Reklâm ve propaganda masrafları	412 000
Para taşıma giderleri	360 000
Satış depoları kiralari	400 000 lira olmak üzere ceman 5 682 000 lira tenzil edilmiş ve (B) cetvelinde gösterilen 158 552 840 lira satış kârı elde edilmiştir. Buna bütçe gelirleri olarak 1 700 000 lira, destekleme hizmeti ücreti olarak 750 000 lira Millî Müdafaa vergileri olarak da 110 021 930 lira ilâve edilince İnhisarlar İdaresinin umumi geliri olan 271 024 770 lira bulunmuş olur.

Bu gelirden bütçe giderleri (A/1) ve (A/2) cetvelleri yekûnu olan 32 264 424 lira ile içki satış kârlarının % 4,5 una tekabül eden 1 806 150 lira Tayyare Resmi ve İnhisarlar sâfi varidatının % 5 ini teşkil eden 6 346 616 lira belediyeler hissesi tenzil edildikten sonra 110 021 930 lirası Millî Müdafaa vergisi ve 120 585 650 lirası inhisarlar hasılatı olarak Hazineye ceman 220 607 580 lira ödenecektir.

Netice

1952 yılı Bütçe tahminlerinde Hazine hissesi 199 638 067 lira olarak tesbit edilmiş olduğuna göre 1953 yılı Hazine hissesinde geçen yıla nazaran 30 969 513 lira bir fazlalık görülmektedir.

İnhisarlar Umum Müdürlüğünün 1953 yılı Bütçesi münasebetiyle gerek bütçe gerekse inhisarlar müessesesi hakkındaki müşahedelerimizi iki kısımda yukarda üksek encümenin tasvibine arzemiş bulunuyoruz.

Bu mâruzatımızı telhisen tekrarlıyacak olursak diyeceğiz ki, İnhisar Umum Müdürlüğünün bünyesinin yeniden gözden geçirilmesi bir zarurettir. Şunu da hemen ilâve edelim ki, bu zaruretin bir nişanesi olarak Hükümet de vekâletler arası bir komisyon ile bu işi yeniden tetkik ettirmekte olduğunu ve bu hususta sarfedilen mesainin intaç edilmek üzere olduğunu memnuniyetle müşahede etmiş bulunuyoruz.

Bu teşekkülü, bünyesindeki gayrikabili mezc garabetlerden kurtararak, hiç değilse ehveni şer olan İktisadi Devlet Teşekkülü meyanına sokmak suretiyle, ileride geçirebileceği tekâmüle bir zemin hazırlanmış olmak maksadiyle, en uygun hâl şeklinin bulunabileceği kanaatinde olduğumuzu izhârdan kendimizi alamamaktayız.

Yüksek Encümenin, bu neticenin bir an evvel husulüne imkân verecek temennimize iştirak edeceğini ümit ederiz.

Antalya Mebusu
Akif Sarıoğlu

Diyarbakır Mebusu
M. Remzi Bucak

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/484

Karar No. 42

28 . I . 1953

Yüksek Reisliğe

Gümrük ve Tekel Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 28 . XI . 1952 tarihli ve 71/2493 sayılı tezkeresi ile gönderilen Tekel Umum Müdürlüğü 1953 yılı Bütçe kanunu lâ-yihası komisyonumuza havale olunmakla, Gümrük ve Tekel Vekili, Tekel Umum Müdürü ve Maliye Vekâleti Bütçe ve Mali Kontrol Umum Müdürü hazır oldukları halde tetkik ve müzakerede edildi.

Tekel Umum Müdürlüğü 1953 yılı Bütçesini komisyonumuz namına inceliyen raportörün raporu tetkik edildikten ve Umum Müdürlüğün faaliyetini ilgilendiren hususlar hakkında sorulan sualler vekil ve umum müdürler tarafından cevaplandırıldıktan sonra fasıl ve maddelerin görüsülmesine geçilmiştir.

1953 yılı Bütçe kanunu lâ-yihasına ilişik ve masraf tertiplerini ihtiva eden (A/1) işaretli cetvel yekûnu 1952 yılına nispetle (317 158) lira noksanivle (18 711 864) lira ve (A/2) işaretli cetvelde gösterilen yatırımlar ise (228 119) lira fazlasiyle (13 552 560) lira ki, ceman (32 264 424) lira olarak Hükümetçe tesbit ve teklif edilmiş bulunmaktadır.

Komisyonumuzda yapılan görüşmelerde kibritin Tekelden çıkarılması hakkındaki 5865 sayılı Kanunun meriyete girdiği tarihten beri hususi teşebbüs erbabı tarafından kibrit sanayiinin kurulması hakkında henüz atılmış bir adım olmadığı, buna mukabil 1950 yılında (49 600) sandık istihlâk edilen kibritin 1952 yılında (60 000) sandığa balığ ve kibrit imaline serbesti verilmiş ve ithaline de müsaade edilmiş olmasına rağmen istihlâk artışı karşısında kısa bir zaman sonra İç Anadolu'da kibrit buhranının baş göstereceği endişesi müşahede edilmeye başlanmış olduğu ifade olunmuş ve memleket ihtiyacını ve istihlâkını karşılamak üzere kibritin bugünkü imal vaziyetine göre hariceten kavak tomruğu da ithal etmek zarureti karşısında döviz tahsisini de icabettireceği mülâhazasıyla

bugün Tekel İdaresindeki kibrit sanayiinin genişletilmesi ve kavak tomruğu yerine mukavadan kibrit yapacak bir müessesenin kurulmasını temin için beş yüz bin lira tahsisat verilmesi hakkında raportörümüz tarafından vâkı teklif gösterilen lüzum ve zaruret muvacehesinde komisyonumuzca kabul edilmiş ve bu tahsisat, bütçe lâ-yihasına ilişik yatırımlar kısmını teşkil eden (A/2) işaretli cetveldeki 751 nci (satılacak makine, alet ve araçlar ve bunları kurma giderleri) faslına konulmuştur.

Diğer fasıl ve maddelerine mevzu tahsisatlar Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilen (A/1) ve (A/2) işaretli cetveller yekûnu yukarıda arzolunan (500 000) lira zamlı (32 764 424) lira olarak komisyonumuzca tesbit ve kabul edilmiştir.

Tekel Genel Müdürlüğünün varidatı; Bütçe kanunu lâ-yihasına ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere, 1952 yılı varidatına nispetle (32 265 566) lira fazlasiyle (271 024 770) lira olarak Hükümetçe tesbit ve teklif edilmiştir.

Tekel varidatı üzerinde komisyonumuzda yapılan incelemede Tekel maddeleri satışlarından hâsıl olan kâr fazlalarından tahakkuk edeceği Maliye Vekâleti temsilcisi tarafından ifade olunan (613 860) liranın (263 860) lirası 1 nci (satış kârları «Tekel geliri») faslına, hakıve kalan (350 000) lirası ise 7 nci (Tütün, İçki, Tuz Savunma vergileri) faslına ilâve edilmek suretiyle Umum Müdürlüğün varidatını gösteren (B) işaretli cetvel yekûnu da komisyonumuzca (271 638 630) lira olarak tesbit ve kabul edilmiştir.

1 ve 2 nci maddelerine komisyonumuzca tesbit olunan rakamlar aksettirilmek ve mütaakıp maddelerinde kelime değişiklikleri yapılmak ve yürürlük maddeleri de şeklen değiştirilmek suretiyle hazırlanan Tekel Umum Müdürlüğü 1953 yılı Bütçe kanunu lâ-yihası, ekleri cetvelleri ile

birlikte, Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis
Bursa
K. Yılmaz
Kâtip
Sivas
H. İmre
Eskişehir
A. Potuoğlu

Sözcü
İstanbul
H. Hüsman
Diyarbakır
M. R. Bucak
Gümüşane
K. Yörükoğlu

İstanbul
S. Oran
Konya
M. A. Ülgen
Seyhan
S. Barı
Trabzon
C. R. Eyüboğlu

Kastamontu
H. Türe
Ordu
R. Aksoy
Siird
B. Erden
Trabzon
S. F. Kalaycıoğlu
Zonguldak
H. Bahk

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Tekel Genel Müdürlüğü 1953 yılı Bütçe kanunu tasarısı

MADDE 1. — Tekel Genel Müdürlüğü 1953 Bütçe yılı yatırımlar dışında kalan giderleri için bağlı (A/1) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (18 711 864) lira ve yatırım giderleri için de, bağlı (A/2) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (13 552 560) lira ödenek verilmiştir.

MADDE 2. — Tekel Genel Müdürlüğü 1953 Bütçe yılı gelirleri ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (271 024 770) lira tahmin edilmiştir.

MADDE 3. — Tekel Genel Müdürlüğünün 30 . 6 . 1939 tarihli ve 3656 sayılı Kanununun 19 neu maddesine giren hizmetlileri kadroları, bağlı (D) işaretli cetvelde gösterilmiştir. Bu cetvelde vâkı ücret değişiklikleri dolayısıyla geçen yıla nazaran almakta buldukları ücretleri azalmış olanlara aradaki farklarını ödenmesine devam edilir. 3656 sayılı Kanununun (9) neu maddesi gereğince muvakkat mahiyetteki hizmetler için Bakanlar Kurulu kararı ile kadro alınabilecek tertipler, bağlı (E) işaretli cetvelde gösterilmiştir. Bu kadrolar, ertesi yıl bütçe kanunu tasarısı ile birlikte Büyük Millet Meclisine sunulur. Bunların eldeki kadrolara ek olmaması şarttır.

MADDE 4. — 26 . 5 . 1927 tarihli ve 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanununun 29 neu maddesi gereğince;

A) Gelir nevelerinden her birinin dayandığı hükümleri gösteren (C) cetveli,

B) Gelecek yıllara geçici taahhütlere girişmeye yetki veren kanunları gösteren (G) cetveli, bu kanuna bağlıdır.

MADDE 5. — Tekel gelirlerinin hususi hükümlerine göre tarh ve tahsiline 1953 Bütçe yılında da devam olunur.

MADDE 6. — Geçen yıl borçları bölümündeki ödenek üstünde çıkan ve 1952 yılı Bütçesinin ait olduğu tertibinde karşılığı bulunan borçlar, ilgili oldukları hizmet bölümlerinden bu bölüme Maliye Bakanlığınca aktarılacak ödeneklerden ödenir.

1928 - 1951 bütçe yıllarına ait olup da Mu-

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Tekel Umum Müdürlüğü 1953 yılı Bütçe Kanunu lâyihası

MADDE 1. — Tekel Umum Müdürlüğü 1953 Bütçe yılı yatırımlar dışında kalan masrafları için bağlı (A/1) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (18 711 864) lira ve yatırım masrafları için de, bağlı (A/2) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (14 052 560) lira tahsisat verilmiştir.

MADDE 2. — Tekel Umum Müdürlüğü 1953 Bütçe yılı varidatı ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (271 638 630) lira tahmin edilmiştir.

MADDE 3. — Tekel Umum Müdürlüğünün 30 . VI . 1939 tarihli ve 3656 sayılı Kanununun 19 neu maddesine giren hizmetlileri kadroları, bağlı (D) işaretli cetvelde gösterilmiştir. Bu cetvelde vâkı ücret değişiklikleri dolayısıyla geçen yıla nazaran almakta buldukları ücretleri azalmış olanlara aradaki farkların ödenmesine devam edilir. 3656 sayılı Kanununun (9) neu maddesi gereğince muvakkat mahiyetteki hizmetler için İcra Vekilleri Heyeti kararı ile kadro alınabilecek tertipler, bağlı (E) işaretli cetvelde gösterilmiştir. Bu kadrolar, ertesi yıl bütçe kanunu lâyihası ile birlikte Büyük Millet Meclisine sunulur. Bunların eldeki kadrolara ek olmaması şarttır.

MADDE 4. — 26 . V . 1927 tarihli ve 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanununun 29 neu maddesi gereğince;

A) Varidat nevelerinden her birinin dayandığı hükümleri gösteren (C) cetveli,

B) Gelecek yıllara geçici taahhütlere girişmeye yetki veren kanunları gösteren (G) cetveli, bu kanuna bağlıdır.

MADDE 5. — Tekel varidatının hususi hükümlerine göre tarh ve tahsiline 1953 bütçe yılında da devam olunur.

MADDE 6. — Geçen yıl borçları faslında ki tahsisat üstünde çıkan ve 1952 yılı Bütçesinin ait olduğu tertibinde karşılığı bulunan borçlar, ilgili oldukları hizmet fasıllarından bu fasıla Maliye Vekâletince aktarılacak tahsisatlardan ödenir.

1928 - 1951 Bütçe yıllarına ait olup da Mu-

Hü.

hasebei Umumiye Kanununun (93) ncü maddesine göre zaman aşımına uğramamış ve karşılıkları yılları bütçelerinde bulunan borçlar 1953 yılı Bütçesinin ilgili hizmet tertiplerinden veya 3 - 6 ncı kısım bölümleriyle yatırım bölümleri artıklarından eski yıllar borçları bölümlerine Maliye Bakanlığınca aktarılacak ödeneklerden ödenir.

MADDE 7. — Fevkalâde hallerin devamı müddetince Tekel Genel Müdürlüğünün fabrika, tuzla, işleme evleri gibi iş yerlerinde toplu olarak çalıştırdığı işçilerle hizmetlilere (bu iş yerlerinde çalışan memurlar dahil) giderleri döner sermayeden ödenmek üzere, çalıştıkları günlerde günde bir defa bir kab yemek ve ekmeğe verilebilir.

MADDE 8. — Gider bölümlerinden yapılacak sarfiyata ait formül, bağlı (R) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

MADDE 9. — 20 . V . 1946 tarihli ve 4896 sayılı Kanuna bağlı cetvelde yazılı kadrolardan, bağlı (L) işaretli cetvelde gösterilenler 1953 Bütçe yılında kullanılamaz.

MADDE 10. — İntifai Tekel İdaresine ait olup Hazine namına tapuya bağlanmış veya henüz tescil muameleleri ikmal edilmemiş bulunan gayrimenkullerin Genel Müdürlük namına yapılacak intikal ve tescil muameleleri her türlü harç ve resimden istisna edilmiştir

MADDE 11. — Bu kanunun hükümleri 1 Mart 1953 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 12. — Bu kanunu Maliye ve Gümrük ve Tekel bakanları yürütür.

Başbakan	Devlet Bakanı
A. Menderes	Başbakan Yardımcısı
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
M. Alakant	O. Ş. Çiçekdağ
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
S. Kurtbek	E. Menderes
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
F. Köprülü	H. Polatkan
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
T. İleri	K. Zeytinoğlu
Ekono. ve Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
E. Güreli	Dr. E. H. Üstündağ

B. K.

hasebei Umumiye Kanununun (93) ncü maddesine göre zaman aşımına uğramamış ve karşılıkları yılları bütçelerinde bulunan borçlar 1953 yılı Bütçesinin ilgili hizmet tertiplerinden veya 3 - 6 ncı kısım fasıllarıyla yatırım fasılları artıklarından eski yıllar borçları fasıllarına Maliye Vekâletince aktarılacak tahsisatlardan ödenir.

MADDE 7. — Fevkalâde hallerin devamı müddetince Tekel Umum Müdürlüğünün fabrika, tuzla, işleme evleri gibi iş yerlerinde toplu olarak çalıştırdığı işçilerle hizmetlilere (bu iş yerlerinde çalışan memurlar dâhil) masrafları döner sermayeden ödenmek üzere, çalıştıkları günlerde günde bir defa bir kab yemek ve ekmeğe verilebilir.

MADDE 8. — Masraf fasıllarından yapılacak sarfiyata ait formül, bağlı (R) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

MADDE 9. — 20 . V . 1946 tarihli ve 4896 sayılı Kanuna bağlı cetvelde yazılı kadrolardan, bağlı (L) işaretli cetvelde gösterilenler 1953 bütçe yılında kullanılamaz.

MADDE 10. — İntifai Tekel İdaresine ait olup Hazine namına tapuya bağlanmış veya henüz tescil muameleleri ikmal edilmemiş bulunan gayrimenkullerin Umum Müdürlük namına yapılacak intikal ve tescil muameleleri her türlü harç ve resimden istisna edilmiştir.

MADDE 11. — Bu kanun 1 Mart 1953 ten itibaren mer'idir.

MADDE 12. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Gümrük ve Tekel Vekilleri memurdur.

Hü.

B. K.

G. ve Tekel Bakanı

Tarım Bakanı

N. Ökmen

Ulaştırma Bakanı

Çalışma Bakanı

Y. Üresin

S. Ağaoglu

İşletmeler Bakanı ve

Güm T. B. V.

S. Yırcalı

A/1 - CETVELİ

F.	M.	Tahsisatın nev'i	1952	1953 yılı için	
			Yılı tahsisatı Lira	Hükümetçe istenen Lira	Komisyonca kabul edilen Lira
<i>İkinci kısım - Personel masrafları</i>					
I - Ücretler					
202		Memur ve hizmetliler ücreti			
	11	Umum Müdürlük memurları ücreti	2 450 000	2 349 600	2 349 600
	12	Vilâyetler memurları ücreti	6 225 000	6 085 400	6 085 400
	13	Fabrikalar ve işletmeler memurları ücreti	2 325 000	2 400 000	2 400 000
	21	Umum Müdürlük hizmetlileri ücreti	562 140	601 680	601 680
	22	Vilâyetler hizmetlileri ücreti	1 998 180	2 056 800	2 056 800
	23	Fabrikalar ve işletmeler hizmetlileri ücreti	293 400	193 920	193 920
		Fasıl yekûnu	13 853 720	13 687 400	13 687 400
203		Geçici hizmetliler ücreti			
	11	Umum Müdürlük geçici hizmetliler ücreti	16 800	73 800	73 800
	12	Vilâyetler müdürlüğü geçici hizmetliler ücreti	7 200	3 600	3 600
	13	Fabrikalar ve işletmeler geçici hizmetliler ücreti	8 400	6 300	6 300
		Fasıl yekûnu	32 400	83 700	83 700
204		Ecnebi uzman ve hizmetlilerle bunlara yardımcı personelin ücretleri	50 000	50 000	50 000
II - Başka haklar					
206		4178 ve 4598 sayılı kanunlar gereğince yapılacak zam ve yardımlar			
	11	Umum Müdürlük memurları çocuk zammı	60 000	60 000	60 000
	12	Vilâyetler memurları çocuk zammı	500 000	450 000	450 000

F.	M.	Tahsisatın nev'i	1952	1953 yılı için	
			Yılı tahsisatı Lira	Hükümetçe istenen Lira	Komisyonca kabul edilen Lira
	13	Fabrikalar ve işletmeler memurları çocuk zammı	100 000	95 000	95 000
	21	Umum Müdürlük memurları doğum yardımı	5 000	5 000	5 000
	22	Vilâyetler memurları doğum yardımı	50 000	47 000	47 000
	23	Fabrikalar ve işletmeler memurları doğum yardımı	10 000	10 000	10 000
	31	Umum Müdürlük memurları ölüm yardımı	3 000	3 000	3 000
	32	Vilâyetler memurları ölüm yardımı	12 000	12 000	12 000
	33	Fabrikalar ve işletmeler memurları ölüm yardımı	3 000	3 000	3 000
	40	Yakacak zammı	15 000	15 000	15 000
		Fasıl yekûnu	758 000	700 000	700 000
207		Ecnebi dil bilenlere 3656 sayılı Kanunun 5 nci maddesi gereğince ödenecek para mükâfatı	7 500	4 500	4 500
209		5434 sayılı Kanun gereğince T. C. Emekli Sandığına yapılacak ödemeler			
	11	% 5 emekli ve % 25 giriş kesenekleriyle artış farkları karşılığı	761 955	755 000	755 000
	12	% 1 ek karşılığı	138 537	137 037	137 037
	13	Emekli ikramiyeleri karşılığı	340 000	340 000	340 000
	14	Sandık yönetim masrafları karşılığı	38 403	53 970	53 970
	15	Diğer ödemeler	64 005	64 005	64 005
		Fasıl yekûnu	1 342 900	1 350 012	1 350 012
210		Temsil tahsisatı	2 100	2 100	2 100
218		4896 sayılı Kanun gereğince ödenecek kasa tazminatı	260 000	255 000	255 000
		İkinci kısım yekûnu	16 306 620	16 132 712	16 132 712

F.	M.	Tahsisatın nev'i	1952	1953 yılı için	
			Yılı tahsisatı Lira	Hükümetçe istenen Lira	Komisyonca kabul edilen Lira
<i>Üçüncü kısım - Yönetim masrafları</i>					
301		Umum Müdürlük büro masrafları			
	10	Kırtasiye	13 500	13 500	13 500
	20	Döşeme	2 000	2 000	2 000
	30	Demirbaş	7 000	7 000	7 000
	40	Öteberi masrafları	15 000	15 000	15 000
	50	Aydınlatma	15 000	15 000	15 000
	60	Isıtma	20 000	20 000	20 000
		Fasıl yekûnu	72 500	72 500	72 500
302		Vilâyetler büro masrafları			
	10	Kırtasiye	80 000	80 000	80 000
	20	Döşeme	10 000	10 000	10 000
	30	Demirbaş	20 000	20 000	20 000
	40	Öteberi masrafları	40 000	40 000	40 000
	50	Aydınlatma	35 000	35 000	35 000
	60	Isıtma	120 000	120 000	120 000
		Fasıl yekûnu	305 000	305 000	305 000
303		Basılı kâğıt ve defterler	90 000	90 000	90 000
304		Posta, telgraf ve telefon ücret ve masrafları			
	11	Umum Müdürlük posta ve telgraf ücretleri	25 000	25 000	25 000
	12	Vilâyetler posta ve telgraf ücretleri	200 000	200 000	200 000
	21	Umum Müdürlük telefon ve başka muhabere masrafları	45 000	45 000	45 000
	22	Vilâyetler telefon ve başka muhabere ücret ve masrafları	40 000	40 000	40 000
		Fasıl yekûnu	310 000	310 000	310 000
305		Kira bedeli			
	11	Merkez	1	1	1

F.	M.	Tahsisatın nev'i	1952	1953 yılı için	
			Yılı tahsisatı Lira	Hükümetçe istenen Lira	Komisyonca kabul edilen Lira
	12	Vilâyetler	50 000	17 000	17 000
		Fasıl yekûnu	50 001	17 001	17 001
306		Giyeceler	125 000	125 000	125 000
307		Yolluklar			
	10	Sürekli görev yolluğu	50 000	50 000	50 000
	20	Geçici görev yolluğu	300 000	300 000	300 000
	30	Müfettişler yolluğu	120 000	120 000	120 000
	40	Enebi memleketler yolluğu	45 000	50 000	50 000
	50	Enebi uzman ve hizmetlilerle bunlara yardımcı personelin yolluk ve masrafları	10 000	10 000	10 000
		Fasıl yekûnu	525 000	530 000	530 000
308		4598 sayılı Kanun gereğince ödenecek tedavi masrafları ve yollukları			
	11	Umum Müdürlük	15 000	15 000	15 000
	12	Vilâyetler	45 000	45 000	45 000
	13	Fabrikalar ve işletmeler	15 000	15 000	15 000
		Fasıl yekûnu	75 000	75 000	75 000
		Üçüncü kısım yekûnu	1 552 501	1 524 501	1 524 501
<i>Dördüncü kısım - Daire hizmetleri</i>					
403		Temsil masrafları	4 000	5 000	5 000
405		5190 sayılı Kanunun gerektirdiği koruma ve tahsil memurları hayvanları masrafları			
	10	Hayvan satınalma bedeli	3 000	1 000	1 000
	20	Memurlara verilecek hayvan yem bedeli	100 000	90 000	90 000
		Fasıl yekûnu	103 000	91 000	91 000

F.	M.	Tahsisatın nev'i	1952	1953 yılı için	
			Yılı tahsisatı Lira	Hükümetçe istenen Lira	Komisyonce kabul edilen Lira
407		Muhasebei Umumiye Kanununun 48 nci maddesini ilgilendiren masraflar			
	20	Nispeti kanunla belirtilmiş kesenek ve ikramiyeler	500	500	500
	30	Geri verilecek paralar	9 000	9 000	9 000
	40	Mahkeme harçları	40 000	60 000	60 000
	50	Bina ve Arazi vergileri	3 000	3 000	3 000
	60	Kaçığın men ve takibine dair olan 1918 sayılı Kanun ve ekleri gereğince yapılacak ödemeler	15 000	15 000	15 000
		Fasıl yekûnu	67 500	87 500	87 500
417		5237 sayılı Belediye gelirleri Kanunu gereğince ödenecek vergi ve resimler	10 000	12 000	12 000
419		Mahkeme masrafları	40 000	40 000	40 000
420		Tecrübe, ıslah ve mücadele masrafları			
	11	İşçi ücretleri	110 000	140 000	140 000
	12	Yönetim masrafları	18 000	18 000	18 000
	13	Teknik masrafları	32 000	72 000	72 000
	14	Fidelik müsabakaları	2 500	2 500	2 500
	15	Bağ yardımı	1	1	1
	0	Müskirat fabrikaları örnek bağları masrafları	10 000	0	0
	17	Mücadele masrafları	25 000	20 000	20 000
		Fasıl yekûnu	197 501	252 501	252 501
421		Kaçığı takip ve önleme masrafları			
	11	Tütün ekimi yazma masrafları	125 000	100 000	100 000
	12	Kaçak eşya muhafaza ve taşıma masrafları	15 000	15 000	15 000
	13	Kaçakla mücadele masrafları	7 000	10 000	10 000
		Fasıl yekûnu	147 000	125 000	125 000

F.	M.	Tahsisatın nev'i	1952	1953 yılı için	
			Yılı tahsisatı Lira	Hükümetçe istenen Lira	Komisyonca kabul edilen Lira
450		Üniversite ve yüksek okullarda okutulan öğrencilere verilecek burslar	27 500	13 250	13 250
451		Yayın masrafları			
	10	Satınalma ve abone	5 000	10 000	10 000
	20	Başka her çeşit masraflar	10 000	10 000	10 000
		Fasıl yekûnu	15 000	20 000	20 000
452		Teknik yardımdan faydalanılarak ecnebi memleketlere gönderileceklerin yolluk ve masrafları	8 000	8 000	8 000
453		Milletlerarası münasebetlerin gerektirdiği masraflar			
	10	Kurum ve derneklere katılma payı	5 000	5 000	5 000
	20	Kongre ve konferanslara iştirak edeceklerin yolluk ve masrafları	10 000	10 000	10 000
		Fasıl yekûnu	15 000	15 000	15 000
459		Spor masrafları	1 000	1 000	1 000
476		Kurs masrafları			
	10	Kurs umumi masrafları	1 000	1 000	1 000
	20	Öğrenci bursları	32 400	32 400	32 400
		Fasıl yekûnu	33 400	33 400	33 400
		Dördüncü kısım yekûnu	668 901	703 651	703 651

Beşinci kısım - Borçlar

501		Geçen yıl borçları	40 000	40 000	40 000
502		Eski yıllar borçları			
	10	1948 - 1951 yılları borçları	45 000	45 000	45 000
	20	1928 - 1947 » »	5 000	5 000	5 000
		Fasıl yekûnu	50 000	50 000	50 000

F. M.	Tahsisatın nev'i	1952	1953 yılı için	
		Yılı tahsisatı Lira	Hükümetçe istenen Lira	Komisyonca kabul edilen Lira
505	Hükme bağlı borçlar	300 000	150 000	150 000
	Beşinci kısım yekûnu	390 000	240 000	240 000
<i>Altıncı kısım - Yardımlar</i>				
602	İşçi kurul ve sendikalarına yardım	10 000	10 000	10 000
604	Çeşitli hayır kurumlarına yardım	1 000	1 000	1 000
605	4250 sayılı ispirto ve ispirtolu içkiler inhisarı Kanunu gereğince şarapçılara verilecek primler ve yapılacak başka ödemeler	100 000	100 000	100 000
	Altıncı kısım yekûnu	111 000	111 000	111 000
KISIMLAR YEKÛNU				
	İkinci kısım yekûnu	16 306 620	16 132 712	16 132 712
	Üçüncü kısım yekûnu	1 552 501	1 524 501	1 524 501
	Dördüncü kısım yekûnu	668 901	703 651	703 651
	Beşinci kısım yekûnu	390 000	240 000	240 000
	Altıncı kısım yekûnu	111 000	111 000	111 000
	UMUMİ YEKÛN	19 029 022	18 711 864	18 711 864

A/2 - CETVELİ

F.	M.	Tahsisatın nev'i	1952	1953 yılı için	
			Yılı tahsisatı Lira	Hükümetçe istenen Lira	Komisyonca kabul edilen Lira
Yatırımlar					
I - Onarmalar					
701		Yapı onarımı			
	11	Umum Müdürlük	15 000	15 000	15 000
	12	Vilâyetler	175 000	150 000	150 000
	13	Fabrikalar ve işletmeler	200 000	175 000	175 000
		Fasıl yekûnu	390 000	340 000	340 000
II - Satınalma, yapı, tesis ve sermaye tahsisleri					
735		Bina satınalma, yaptırma			
	12	Vilâyetler	410 000	810 000	810 000
	13	Fabrikalar ve işletmeler	450 000	200 000	200 000
		Fasıl yekûnu	860 000	1 010 000	1 010 000
736		5113 sayılı Kanun gereğince satınalınacak veya yaptırılacak tütün bakım ve işleme evleri ve ambarları	4 700 000	4 543 000	4 543 000
741		4898 sayılı Kanun gereğince yeniden yaptırılacak fabrika, imal ve doldurma evleriyle mevcutlarının genişletilmesi masrafları			
	10	Fabrika, imal ve doldurma evleri	1 950 000	2 510 000	2 510 000
	20	A. M. F. firması bonoları	2 326 920	1	1
	30	Rize Çay Fabrikası	100 000	2 500 000	2 500 000
		Fasıl yekûnu	4 376 920	5 010 001	5 010 001
751		Satınalınacak makina, alet ve araçlar ve bunları kurma masrafları	970 000	602 000	1 102 000

F.	M.	Tahsisatın nev'i	1952	1953 yılı için	
			Yılı tahsisatı Lira	Hükümetçe istenen Lira	Komisyonca kabul edilen Lira
752		Satınalınacak taşıtlar	15 000	63 000	63 000
761		Çamaltı ve Yavşan Tuzlalarında yaptırılacak yeni tesisler ve bunları genişletme masrafları	1 250 000	1 250 000	1 250 000
762		5433 sayılı Kanun gereğince ödenecek Rize Çay Fabrikası taksiti	652 521	624 559	624 559
771		Şaraplık bağ yetiştireceklere 5089 sayılı Kanun gereğince yapılacak ikrazlar	110 000	110 000	110 000
Yatırımlar yekûnu			13 324 441	13 552 560	14 052 560

B - CETVELİ

F.	M.	Varidatın nev'i	1952	1953 yılı için	
			Yılı tahminleri Lira	Hükümetçe tahmin edilen Lira	Komisyonca tahmin edilen Lira
1		Satış kârları (Tekel varidatı)	136 784 204	158 552 840	158 816 700
2		Çeşitli varidat	900 000	900 000	900 000
3		Para cezaları	250 000	250 000	250 000
4		Çeşitli hasılat	300 000	450 000	450 000
5		Geri alma	100 000	100 000	100 000
6		Destekleme alımları hizmet ücretleri	600 000	750 000	750 000
7		Tütün, içki, tuz Savunma vergileri	99 825 000	110 021 930	110 371 930
UMUMİ YEKÛN			238 759 204	271 024 770	271 638 630

1952 yılı (2 ay 5 günlük) kibrit
Mihî Savunma Vergisi

D - CETVELİ

G.	Memuriyetin nev'i	Aded	Ücret	G.	Memuriyetin nev'i	Aded	Ücret
1	Teknikçyan	13	625		Daktilo	7	175
	»	6	550		»	22	150
	»	6	475		»	17	125
	»	7	400		»	27	100
	»	4	350	5	Memur	4	475
	»	4	300		»	2	400
	»	1	225		»	2	350
	Ressam	1	475		»	6	300
	»	4	300		»	7	250
	Makinist	1	300		»	7	225
	»	2	250		»	12	200
	»	1	225		»	22	175
2	Usta	1	350		»	13	150
	»	1	225		»	26	125
	Kalfa	1	150		»	8	100
	Kaloriferci	1	225		Santralci	1	250
	Elektrikçi	1	225		»	2	175
3	Lâborant	1	300		»	1	150
	»	1	225		»	1	125
	»	1	175	6	Hademe	2	225
	»	3	150		»	1	200
	»	1	125		»	7	175
	Hemşire	1	250		»	28	150
	»	1	200		»	97	125
	»	2	175		»	197	100
	»	1	150		»	288	75
	»	6	125		Bekçi	5	175
	Hastabakıcı	1	200		»	12	150
	»	1	175		»	76	125
	Şoför	2	225		»	176	100
	Sanatkâr	1	175		»	285	75
	Mütercim	2	625		Koruyucu	1	225
	»	1	550		»	13	175
	»	1	475		»	84	150
	Daktilo	1	250		»	369	125
	»	4	225		Dağıtıcı	4	200
	»	4	200		»	8	175
					»	2	150

Yılı	Aded	Aylık tutarı	Senelik tutarı
1952	2037	237 810	2 853 720
1953	1933	237 350	2 848 200
	— 104	— 460	— 5 520

Kadro cetvelinin senelik tutarı 2 848 200
Müktesep haklardan noksan olan kadro ücretleri farkları 4 200
Bütçeye konan ödenek 2 852 400

E - CETVELİ

B. M.

203 11,12,13, Geçici hizmetliler ücreti
204 Enebi uzman ve hizmetli-
lerle bunlara yardımcı perso-
nelin ücreti

C - CETVELİ

Vergilerin, resimlerin ve başka varidatın
dayanakları

Ö Z E T İ

Nev'i	Tarihi	Numarası	
			<i>Tütün</i>
Kanun	30 . 5 . 1934	2460	Tütün ve müskirattan alınacak müdafaa vergisi hakkında
»	25 . 6 . 1938	8437	Tütün ve Tütün İnhisarı Kanunu
»	27 . 5 . 1940	3828	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına ve bazı maddelerin mükellefiyet mevzuuna alınmasına dair kanunun 12 nci maddesi
»	31 . 5 . 1941	4040	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828 numaralı kanuna ek kanunun 27 nci maddesi.
»	30 . 5 . 1942	4226	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828 ve 4040 numaralı kanunların bazı hükümlerinin değiştirilmesine ve bazı vergi ve resimlere yeniden zam icrasına dair kanunun 7 nci maddesi.
»	25 . 5 . 1943	4415	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828, 4226 sayılı kanunlarla tapu harçları hakkındaki 1451 sayılı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesine dair.
»	14 . 6 . 1943	4437	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828, 4040 ve 4226 sayılı kanunlara ek kanun.
»	4 . 4 . 1945	4708	Tütün ve müskirattan alınacak müdafaa vergisi hakkındaki kanunu değiştiren kanun.
»	9 . 8 . 1951	5823	Tütün ve müskirattan alınacak Müdafaa Vergisi hakkındaki 2460 sayılı Kanunda değişiklik yapılması ve bu kanunu tâdil eden bazı hükümlerin kaldırılması hakkında kanun.
Kararname	4 . 1 . 1940	2/12537	Tütün ve Tütün İnhisarı Kanununun tatbik suretini gösteren nizamname.

Vergilerin, resimlerin ve başka varidatın
dayanakları

Nev'i	Tarihi	Numarası	Ö Z E T İ
Kararname	17 . 9 . 1941	2/16540	4040 sayılı kanunun 27 nci maddesi mucibince asker sigaraları H. talimatname.
»	10 . 6 . 1944	3/962	Nizamnamenin 37 nci maddesinin değiştirildiğine dair.
»	8 . 1 . 1948	3/6830	Tütün ve tütün inhisarı tüzüğünün 2 nci maddesinin 1 nci fıkrasının değiştirilmesi hakkında karar
Kanun	29 . 2 . 1952	5887	3437 sayılı Kanunun harçlara ait hükümlerinin 126 nci madde ile ilgası
Tuz			
»	23 . 12 . 1936	3078	Tuz kanunu
»	31 . 5 . 1941	4040	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828 numaralı kanuna ek kanunun 27 nci maddesi.
»	25 . 5 . 1943	4415	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828, 4226 sayılı kanunlarla tapu harçları hakkındaki 1451 sayılı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesine dair.
»	14 . 6 . 1943	4437	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828, 4040 ve 4226 sayılı kanunlara ek kanun.
İspirto ve ispirotolu içkiler			
Kanun	30 . 5 . 1934	2460	Tütün ve müskirattan alınacak müdafaa vergisi hakkında
»	27 . 5 . 1940	3828	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına ve bazı maddelerin mükellefiyet mevzuuna alınmasına dair kanunun 12 nci maddesi
»	31 . 5 . 1941	4040	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828 numaralı kanuna ek kanunun 27 nci maddesi
»	30 . 5 . 1942	4226	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828 ve 4040 numaralı kanunların bazı hükümlerinin değiştirilmesine ve bazı vergi ve resimlere yeniden zam icrasına dair kanunun 7 nci maddesi
»	12 . 6 . 1942	4250	İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu
»	25 . 5 . 1943	4415	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828, 4226 sayılı kanunlarla tapu harçları hakkındaki 1451 sayılı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesine dair
»	14 . 6 . 1943	4437	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828, 4040 ve 4226 sayılı kanunlara ek kanun

Vergilerin, resimlerin ve başka varidatın dayanakları

Nev'i	Tarihi	Numarası	Ö Z E T İ
Kanun	9 . 9 . 1944	4658	İspirto ve ispirtolu içkiler inhisarı hakkındaki 4250 sayılı kanunun 21 nci maddesinin değiştirildiğine dair.
»	4 . 4 . 1945	4708	Tütün ve müskirattan alınacak müdafaa vergisi hakkındaki kanunu değiştiren kanun.
»	9 . 7 . 1948	5237	4250 sayılı Kanunun 43 nü maddesinin özel idarc hissesine ait hükmü 5166 sayılı Kanunun 6 nci maddesiyle kaldırılmış ve 5237 sayılı Kanunun 3 nü maddesiyle % 5 Belediye Resmi olarak yeniden vazedilmiştir.
Kanun	14 . 12 . 1949	5451	4250 sayılı Kanunun bazı maddeleriyle aynı kanunun 4656 sayılı Kanunla değiştirilen 21 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun.
»	14 . 12 . 1949	5451	4658 sayılı Kanun 5451 sayılı Kanunun 5 nci maddesiyle kaldırılmıştır.
»	9 . 8 . 1951	5823	Tütün ve müskirattan alınacak Müdafaa Vergisi hakkındaki 2460 sayılı Kanunda değişiklik yapılması ve bu kanunu tâdil eden bazı hükümlerin kaldırılması hakkında kanun.
Kararname	1 . 8 . 1942	2/18435	İnhisarlar İdaresinin 12 . VII . 1942 tarihinden itibaren inhisar dışında olarak buz, gazoz, soda, malt hulâsası, asid karbonik ve kolonya yapıp satmasına izin verildiği hakkında kararname
»	15 . 8 . 1942	2/18617	4250 sayılı kanunun 10 ve 20 nei maddelerine göre dış memleketlerden getirilen ispirtolu itriyat ile tababette ve sanayide kullanılan ispirtolu maddelerden ve yurda sokulan ispirto ve ispirtolu içkilerden alınacak inhisar resmi miktarının tâyını ve yurt içinde satılan inhisar altındaki ispirto ve ispirtolu içkilerden alınacak inhisar resminin asgarî ve âzamî hadlerinin tesbiti hakkında kararname
»	16 . 1 . 1943	2/19329	Bir kısım sıhhi müesseselerle eczahanelere verilecek ispirotoların fiyatı hakkında kararname

Barut ve patlayıcı maddeler, silâh ve teferruatı

Kanun	21 . 1 . 1943	4374	Barut ve patlayıcı maddeler, silâh ve teferruatı inhisarı hakkında kanun
»	29 . 2 . 1952	5887	4374 sayılı Kanunun harçlara ait hükümlerinin ilgası
Kararname	24 . 6 . 1943	2/20244	Barut maddelerine ait yeni satış fiyatları

Kahve ve çay

Kanun	25 . 5 . 1942	4223	Kahve ve Çay İnhisarı Kanunu
»	14 . 9 . 1946	4950	Kahvenin Tekel konusundan çıkarılması hakkında kanun.

Vergilerin, resimlerin ve başka varidatın
dayanakları

Ö Z E T İ

Nev'i	Tarihi	Numarası	
Kararname	25 . 8 . 1942	2/18662	4223 sayılı kanunla inhisar altına alınan kahve ve çaylardan alınacak asgari ve azami inhisar resmi hakkında kararname
»	29 . 4 . 1943	2/19827	Kahve ve çaydan alınacak inhisar resmi hakkında
»	20 . 5 . 1949	3/9357	Çayın beher kilosundan alınacak Tekel Resminin en az 300. en çok 1500 kuruş olarak tesbiti hakkında kararname
Karar (tefsir)	24 . 4 . 1952	1796	4223 sayılı Kanununun muvakkat 2 nci maddesinin (B) bendinin yorumuna mahal bulunmadığına dair.
Kibrit ve çakmaktaşı			
Kanun	29 . 12 . 1945	4816	Kibrit ve çakmağın Tekel imtiyazına ilişkin sürenin uzatılması hakkındaki 4556 sayılı kanuna ek kanun
Kanun	27 . 5 . 1946	4897	Kibrit ve çakmağın Tekel İdaresine geçimi ve İşletme İdaresinin Tekel Genel Müdürlüğüne devri hakkında kanun
»	10 . 2 . 1949	5321	Suni çakmak ve çakmak taşının tekel konusundan çıkarılmasına ve bu maddelerin Gümrük Resimlerinde değişiklik yapılmasına dair kanun

G - CETVELİ

**Kanun
No.**

- 1050 Genel Muhasebe Kanununun 50 ve 52 nci maddelerinde gösterilen hizmetler.
4898 Tekel Genel Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkında.
5113 Tekel Genel Müdürlüğüne yaptırılacak tütün bakım ve işleme evleri için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkında.

L - CETVELİ

D.	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık	D.	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık
2	İnceleme ve Denetleme Kurulu Başkanı	1	750		raportör, kısım âmiri, fen memuru, şarap ve barut mütehas-sısı, eksper, harmancı, doktor	7	400
3	İnceleme ve Denetleme Kurulu üyesi	3	625	7	Raportör, kısım âmiri, fen memuru, eksper, harmancı, doktor, dışçı	5	350
	İnceleme ve Denetleme Kurulu kısım âmiri	1	350	8	Raportör, kısım âmiri, fen memuru, eksper, harmancı, doktor, dışçı	12	300
2	Uzman müşavir	4	750	7	Sorumlu sayman, müdür, âmir, veznedar, şube ve servis âmiri	1	350
3	Teknik şef, Y. mühendis, Y. mimar	1	625	8	Sorumlu sayman, müdür, âmir, veznedar, şube ve servis âmiri	7	300
4	Teknik şef, Y. mühendis, Y. mimar, şef, kimyager, satış mütehas-sısı, başharmancı	4	550	9	Memur, muhasip, muhasip veznedar, veznedar	33	250
4	Başmüfettiş	3	550	10	Memur, muhasip, muhasip veznedar, veznedar	47	225
5	Müfettiş	1	475	11	Memur, muhasip, muhasip veznedar, veznedar	31	200
7	»	1	350	12	Memur, muhasip, muhasip veznedar, veznedar	64	175
3	Yedek parça ve tamir atelyesi müdürü	1	625	13	Memur, muhasip, muhasip veznedar, vezendar	210	150
4	Şube müdürü, başmüdür, fabrika, atelye, depo müdürü	3	550	9	Raportör, masa âmiri, fen memuru, doktor, dışçı, eksper, harmancı, istifçibaşı, öğretmen	1	250
4	Şube, fabrika, atelye, tuzla müdür yardımcısı	1	550	10	Fen memuru, doktor, dışçı, eczacı, eksper, harmancı, istifçibaşı, öğretmen	2	225
5	Kontrolör, sorumlu sayman, müdür	4	475	12	İstifçibaşı, öğretmen, eksper, fen memuru	2	175
5	Başmüdür, fabrika, atelye, tuzla ve depo müdürü	1	475				
5	Teknik şef, mühendis, mimar, kimyager, şef, raportör, başeksper, harmancı	5	475				
5	Şube müdür yardımcısı, Başmüdür yardımcısı, fabrika, tuzla, depo müdürü yardımcısı ve şefi	1	475				
6	Mühendis, mimar, kimyager,						457

R - CETVELİ

Fasıl 202 — Memur ve hizmetliler ücreti

Madde 11 — Umum Müdürlük memurları ücreti

Madde 12 — Vilâyetler memurları ücreti

Madde 13 — Fabrika ve işletmeler memurları ücreti

Yurt dışında açılmış veya açılacak olan fabrika, şube acenta, mümessillik ve ortaklıklarda istihdam olunacak memurların ücret farkları da bu maddelerden ödenir.

Fasıl 204 — Ecnebi uzman ve hizmetlilerle bunlara yardımcı personelin ücretleri

Sözleşmeleri mucibince ve yapılacak anlaşmalara göre, verilecek ikramiye, mesken tazminatı, maaş, yevmiye ve benzeri diğer bütün masraflar bu tertipten ödenir.

Fasıl 301 — Umum Müdürlük büro masrafları

Madde 40 — Öteberi masrafları [*]

Fasıl 302 — Vilâyetler büro masrafları

Madde 40 — Öteberi masrafları [*]

[*] Bu maddelerden şu masraflar ödenir :

1. Bütçeden alınacak döşeme ve demirbaşların kıymetlerini artırmıyan tamir ve bakım masrafları;
2. Umum Müdürlük merkezindeki memurlarla yüksek okullarda okutturulan memur ve hizmetli çocuklarının ve İdarece açılan kurs öğrencilerinin muayeneleri ve âcil tıbbî müdahaleleri için bulundurulması icabeden ilâçlarla sıhhi malzeme bedelleri;
3. Vilâyetler teşkilâtına gönderilen bütçe dâhili kırtasiye, basılı kâğıt ve sair malzemenin ambalaj masrafları;
4. Şenlik masrafları
5. İdarehanelerin taşınma masrafları
6. Her çeşit ilânlar, (reklâm mahiyetindeki ilânlarla diğer masraf fasıllarında yazılı ilânlar ve döner sermaye muamelâtına ait olanlar hariçtir.)
7. İdarelerin bulunduğu binalarda temizlik işlerinin gerektirdiği her çeşit masraflar;
8. Müfettiş ve muhakkiklerce celp ve tâyin olunan bilirkişilerle ifadelerine müracaat maksadiyle celplerine lüzum görülecek kimselere ait masraflar ve takdir olunacak ücretler;
9. Cüzi miktardaki malzeme bedelleri, odun kırma ücreti, ısınma, maddelerinin nakliye ücreti, su bedelleri, soba kurma ücreti ve bütçenin diğer fasıllarında karşılığı olmayan sair masraflar.

Fasıl 302 — Vilâyetler büro masrafları

Madde 10 — Kırtasiye

Madde 20 — Döşeme

Madde 30 — Demirbaş

Madde 40 — Öteberi masrafları

Madde 50 — Aydınlatma

Madde 60 — Isıtma

Fasıl 303 — Basılı kâğıt ve defterler

Fasıl 304 — Posta, telgraf ve telefon ücret ve masrafları

Madde 12 — Vilâyetler posta ve telgraf ücretleri

Madde 22 — Vilâyetler telefon ve başka muhabere ücret ve masrafları

İşletmeler ve iş yerlerinin bu masrafları için satış depolarının su, aydınlatma ve telefon gibi idare masrafları ve vilâyetler teşkilâtında satış işlerinde kullanılan basılı kâğıt ve defterler hariçtir.

Fasıl 305 — Kira bedeli

Madde 11 — Merkez

Madde 12 — Vilâyetler

Fabrikalar, iş yerleri, işletmeler, satış ve mamulât ambarları, depo ihtiyacı dışında tutulacak İdare binaları ve arsalar kira bedelleri bu tertipten karşılanır.

Fasıl 306 — Giyecekler

Yönetmelik esaslarına göre ödeme yapılır.

Fasıl 307 — Yolluklar

Madde 10 — Sürekli görev yolluğu

Madde 20 — Geçici görev yolluğu

Memur, hizmetli ve geçici hizmetlilerin sürekli ve geçici görev yollukları bu tertiplerden ödenir (Fabrikalar, tuzlalar, işletme ve iş yerleri kadrolarındakiler hariçtir.)

Madde 40 — Ecnebi memleketler yolluğu

Gerek ecnebi memleketlerdeki şube, acente, mümesillik, fabrika ve ortaklıklara ve gerek tetkikat ve sair sebeplerle ecnebi memleketlere gönderilecek İdaremiz veya başka idarelerin memur, müfettiş, hizmetli ve geçici hizmetlilerin yollukları da bu tertipten ödenir.

Madde 50 — Ecnebi uzman ve hizmetlilerle bunlara yardımcı personelin yolluk ve masrafları

Sözleşmeleri gereğince veya yapılacak anlaşmalara göre verilecek yol masrafları ve seyahat gündelikleri bu tertipten ödenir.

Fasıl 403 — Temsil masrafları

Merkezde ve vilâyetlerde yerli ve ecnebi için yapılacak her çeşit ziyafet ve ağırlama masrafları, satınalınacak bilet, çelenk ve benzeri bedelleri, resmî işler için yapılacak özel başvurmalara mektup veya telle verilecek cevaplarla sigara ve meşrubat masrafları, çeşitli yardımlar ve sair bütün temsil masrafları.

Fasıl 407 — Muhasebei Umumiye Kanununun 48 nci maddesini ilgilendiren masraflar

Madde 20 — Nispeti kanunla belirtilmiş kesenek ve ikramiyeler

Şarap imalâtından alınan hususi İstihlâk Resmini ödemedi şarap yapanları ihbar edenlere 1905 sayılı Kanunun 6 nci maddesinde yazılı nispetler dâhilinde verilmesi gereken ikramiyeler bu tertipten ödenir.

Madde 40 — Mahkeme harçları

Mahkemelere ve icra dairelerine ödenecek harç, resim, vergi ve her türlü masraflar bu tertipten ödenir. (Oyun kâğıdı kaçakçılığında doğan suçlara ait masraflar dâhildir.)

Madde 60 — Kaçağın Men ve Takibine dair olan 1918 sayılı Kanun ve ekleri gereğince yapılacak ödemeler

1918 sayılı Kanun ve ekleri hüklümlerine göre hak edenlere verilecek peşin ikramiye ile kaçak takibinde ölen ve sakatlananlara 2550 sayılı Kanun gereğince verilecek tazminatlar ve Tekel altında bulunan oyun kâğıdı kaçakçılığında doğan ödemeler bu tertipten verilir.

Fasıl 417 — 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu gereğince ödenecek vergi ve resimler

Fabrika, atelye bakım ve işletme, imal ve doldurma evleriyle tuzlalar ve emsali iş yerleri dışında

kalan idarehane ve satış depoları ve büroların 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu gereğince ödenecek vergi ve resimleri bu tertipten ödenir.

Fasıl 419 — Mahkeme masrafları

Bilümm dâvaları İdare lehine intaç edenlere 2159 sayılı Kanunun 2 nci maddesi mucibince ödenecek vekâlet ücretleri, lüzum görülen hallerde hariçten geçici olarak temin edilecek avukatlara verilecek her çeşit ücret ile delil tesbiti, bilirkişi ve muhammin ücretleri ve Tekel altında bulunan oyun kâğıdı kaçakçılığından doğan suçlara ait dâvaların masrafları ve bu mevzular için yapılacak her çeşit masraflar bu fasıldan ödenir.

Fasıl 420 — Tecrübe, ıslah ve mücadele masrafları

Madde 11 — İşçi ücretleri

Madde 12 — Yönetim masrafları

Madde 13 — Teknik masraflar

Madde 14 — Fidanlık müsabakaları

Madde 15 — Bağ yardımı

Enstitüler merkez ve taşra teşekküllerinin araştırma, inceleme, tecrübe, ıslah ve üretme işleri için satın alınacak ve istimlâk edilecek veya kira ile tutulacak bağ, bahçe, arsa, bina, tarla kuyu ve bunlar için lüzumlu alât, cihaz, demirbaş, kitap, malzeme ve kırtasiye bedelleriyle taşıt masrafları, bu maksatlar için icabeden tesisatı kurma masrafları, tütün ekim bölgelerindeki tatbikat işlerinde ekicilere parasız olarak fide dağıtmak üzere kurulan ve kurulacak olan örnek ve dağıtma fidelikleri masrafları, yukarıda gösterilen işlerde çalıştırılacak işçilerin gündelik ve yolluklarıyla tütün ekicileri arasında yapılacak müsabakalarda kazananlara Umum Müdürlüğün takdiri ile mükâfat olarak verilecek para veya tütün ekimiyle ilgili malzeme bedelleri, enstitülerin merkez ve taşra teşekküllerinin yakacak, aydınlatma, posta ve telgraf ve telefon masrafları bu maddelerden ödenir.

Madde 17 — Mücadele masrafları

Tütün mahsulünün sağlığını korumak maksadiyle ekicilere fidelik, tarla, ve kurutma yerlerinde aldırılacak tedbirleri sağlamak ve bu meyanda kurulacak mücadele ve toplu örnek fidelikleri tesis etmek için yapılacak masraflarla bu işler için yapılacak tesisat, malzeme, kira, teknisiyen yol masrafları, işçi gündelik masrafları ve bu maksatla yapılacak her türlü masraflarla Tarım Bakanlığının teşkilâtıyla birlikte yapılacak mücadele kontrol masrafları bu tertipten ödenir.

Fasıl 421 — Kaçağı takip ve önleme masrafları

Madde 11 — Tütün ekimi yazma masrafları

3437 sayılı Kanun ile tahmil edilen tütün tahmin, yazma, tartma ve itirazları tetkik işlerinde çalıştırılan hariçten alınmış üyelerin tahdit komisyonları ve idare heyetlerinin gündelikleri, kanuna aykırı olarak ekilen tütünlerin sökülmesi, yasak ekimlerin menedilmesi uğrunda yapılacak her türlü masraflarla kanun tatbikatına ait diğer masraflar bu tertipten ödenir.

Madde 12 — Kaçak eşya muhafaza ve taşıma masrafları

Tekele ait kaçak eşyanın nakil, muhafaza ve imha masraflarıyla, zabıta ile müştereken yapılacak toplu hareketlerde zabıtaya ait yolluklar ve taşıt kiralaları, Tekel altında bulunan oyun kâğıdı kaçakçılığından doğan masraflarla taşıma masrafları bu maddeden karşılanır.

Madde 13 — Kaçakla mücadele masrafları

Kaçakla gizli olarak uğraşma işleri için ihtiyar olunacak masraflarla muhbirlerin mükâfatlan-

dırılması ve bunların zaruri masrafları ve bu hususta yapılacak her çeşit masraflar bu tertipten ödenir.

Fasıl 450 — Üniversite ve yüksek okullarda okutulan öğrencilere verilecek burslar

Üniversitelerle yüksek Ziraat Enstitüsünde, yüksek mekteplerin muhtelif şubelerinde ve buna muadil ziraat okullarında İdare hesabına okutturulacak öğrencilerin yiyecek, giyecek, yatacak masraflarıyla okul ücretleri, kitap, kaydiye ve imtihanlara iştirak masrafları, harçlıkları karşılığı olarak verilecek burslar ve benzeri diğer masraflar bu tertipten ödenir.

Fasıl 451 — Yayın masrafları

Madde 10 — Satınalma ve abone

Madde 20 — Başka her çeşit masraflar

Her çeşit broşür, gazete, sergi ve eserlerin alım ve abone karşılığı bu tertibe dâhildir. Yapılacak tercüme ve etüd, ücret ve masrafları, telif ücretleri, bastırılacak umum yazı, broşür, kitap, bilânço ve raporlar masraflarıyla benzeri ve yayın işleriyle ilgili başka her çeşit masraflar bu tertipten ödenir.

Fasıl 452 — Teknik yardımdan faydalanılarak ecnebi memleketlere gönderileceklerin yolluk ve masrafları

Birleşmiş milletler veya diğer teşekküller teknik yardımdan faydalanılarak ecnebi memleketlere gönderilecek elemanların yollukları ve diğer masrafları bu tertipten ödenir.

Fasıl 453 — Milletlerarası münasebetlerin gerektirdiği masraflar

Madde 10 — Kurum ve derneklere katılma payı

Milletlerarası Şarap Ofisi ve benzeri Tekel mevzuu ile ilgili kurum ve derneklere verilecek katılma payları ve bu işlere ait başka her çeşit masraflar bu maddeden ödenir.

Fasıl 459 — Spor masrafları

3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanununa göre muhtelif işletmelerde vücuda getirilmiş veya getirilecek saha ve tesislerin inşa, tadil ve bakım masrafları, her nevi spor malzemesi satınalma bedelleri, spor için âhar mahallere gönderilecek sporcuların gittikleri yerlerdeki iase, ibate masraflarıyla yapılacak sair masraflar bu fasıldan ödenir.

Fasıl 476 — Kurs masrafları

Madde 10 — Kurs umumi masrafları

Madde 20 — Öğrenci bursları

Eksper kursu öğrencilerinin kırtasiye, kitap ve iş gömleği bedelleriyle diğer masraflar bu tertipten ödenir.

Eksper kursu öğrencilerine verilecek burslarla hastanelere yatırılma masrafları ve başka her çeşit masraflar bu maddeden ödenir.

Fasıl 505 — Hükme bağlı borçlar

Döner sermaye muamelâtından mütevellit bulunan hükme bağlı borçların, maliyet ve masraflarla alâkalı mal bedeli ve benzeri masraflarıyla iadesi gereken depozitolar hariç diğer kısımları bu tertipten ödenir.

Fasıl 604 — Çeşitli hayır kurumlarına yardım

Yalnız hayır kurumlarına nakden veya tertip edecekleri müsamerelere ait biletleri satın alınmak suretiyle yapılacak yardımlar karşılığıdır.

Fasıl 605 — 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu gereğince şarapçılara verilecek primler ve yapılacak başka ödemeler

4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler Kanununun 16 nci maddesi gereğince iyi şarap imalini teşvik etmek ve öğretmek üzere özel şarapçılar arasında açılacak müsabakalarda muvaffak olanlara tesbit edilen hesaplara göre verilecek mükâfat ile dış memleketlere çıkarılacak şaraplar için prim ve aynı kanunun tatbikatına ait diğer masraflar bu fasıldan ödenir.

Fasıl 701 — Yapı onarımı

Madde 11 — Umum Müdürlük

Madde 12 — Vilâyetler

Madde 13 — Fabrikalar ve işletmeler

Umum Müdürlük binasıyla idarehane, fabrika, tuzla, ambar, imal ve doldurma evlerinde, İdare malı lojmanlarda, depo binalarında, emanet ambarlarında ve yine İdareye ait diğer gayrimenkullerde yaptırılacak her çeşit onarma masrafları, bu işler için kullanılacak işçilerin gündelikleri ve bu işe ait olan bedelleri, proje, plân tanzim ücretleri, proje ve kontrol malzemesi bedelleri ve bu hususta yapılacak sair masraflar bu tertipten ödenir.

Fasıl 735 — Bina satınalma ve yaptırma

Madde 12 — Vilâyetler

Madde 13 — Fabrikalar ve işletmeler

Yaptırılmasına ve satın alınmasına veya istimlâk edilmesine lüzum görülecek idarehane, fabrika, imal ve doldurma evleri, tuzla binaları, ambar, depo binaları ve emanet ambarları ve gayrimenkullerle bunlar için satın alınacak veya istimlâk edilecek arsa, tarla, bağ ve bahçe gibi gayrimenkullerin karşılıkları ve bu işler için kullanılacak işçilerin gündelikleri ve bu işlere ait ilân bedelleriyle proje, plân tanzim ücretleri, proje ve kontrol malzemesi bedelleri ile bu hususta yapılacak sair masraflar bu tertipten karşılanır.

Fasıl 736 — 5113 sayılı Kanun gereğince satın alınacak veya yaptırılacak tütün bakım ve işleme evleri ve ambarları

Hükümetçe onanan programa göre tütün bakım ve işleme ev ve ambarları yaptırılması, satın alınması veya istimlâk edilmesi ve bunların inşa edilecekleri yerlerin istimlâk edilmesi veya satın alınması bedel ve masraflarıyla bu işlerde kullanılacak işçilerin ücretleri ve bu işlere ait ilân ücreti, proje, plân tanzim ücretleri, proje ve kontrol malzemesi bedelleri ve bu hususta yapılacak her türlü masraflar bu maddeye dâhildir.

Fasıl 741 — 4898 sayılı Kanun gereğince yeniden yaptırılacak fabrika, imal ve doldurma evleriyle mevcutlarının genişletilmesi masrafları

Madde 10 — Fabrika imal ve doldurma evleri

Madde 20 — A. M. F. Firması bonoları

Madde 30 — Rize Çay Fabrikası

Hükümetçe onanan programa göre fabrika, imal ve doldurma evleri yaptırılması, bunların inşa edilecekleri yerlerin istimlâk edilmesi veya satın alınması, mevcutlarının genişletilmesi, bunlara gerekli her çeşit makina, alât ve araçlarıyla teçhiz vasıtalarının satın alınması, bu işlerde kullanıla-

eak işçilerin gündelikleri, bu işlere ait ilân ücretleri, proje, plân tanzimi ve kontrol ücreti ve malzeme bedelleriyle bu hususta yapılacak her türlü masraflar bu maddeden ödenir.

Fasıl 751 — Satın alınacak makina, alet ve araçlar ve bunları kurma masrafları

Fabrika ve işletmelerle iş yerleri için satın alınacak motör, her çeşit makina ve emsali bedelle-riyle yeniden yaptırılacak her nevi tesis masrafları, mevcut tesislerin genişletilmesi masrafları, tuzlalarda yaptırılacak sabit kıymet mahiyetindeki tevsi ve tesislerle bu işlerde kullanılacak işçi-lerin gündelikleri, bu işlere ait ilân ücretleri, proje, plân tanzimi ücretleri, proje ve kontrol mal-zemesi bedelleriyle bu hususta yapılacak her çeşit masraflar bu tertipten ödenir.

Fasıl 761 — Çamaltı ve Yavşan tuzlalarında yaptırılacak yeni tesisler ve bunları genişletme masrafları

Çamaltı ve Yavşan tuzlalarında yaptırılacak her çeşit yeni tevsi ve tesis masraflarıyla bu işlerde kullanılacak işçilerin gündelikleri, bu işlere ait ilân ücretleri, proje ve plânların tanzim ücretleri, proje, kontrol malzeme bedelleriyle bu hususta yapılacak başka her çeşit masraflar bu maddeden karşılanır.

(Bu tertipten yapılacak sarfiyat döner sermaye usullerine tâbidir.)

En çok 250 000 lirası Çamaltı, Yavşan tuzlalarının ana yollarla irtibatlarını sağlayacak yollar inşası için toptan Karayolları Umum Müdürlüğüne ödenebilir.

E - Cetveli 1952 yılı kadrosu

B.	M.	Ödeneğin çeşidi	Görevin çeşidi	aylık hizmet Sayı lira süresi	Mülâhazat
<i>Barem Kanununa tâbi kadrolar</i>					
203	11	Genel Müdürlük ge- çici hizmetliler ücreti	Kurs öğretmeni	4 150 12	3858 sayılı Kanuna göre haf- tada (4) saat ders verecektir.
203	11	Genel Müdürlük ge- çici hizmetliler ücreti	» »	5 150 12	3858 sayılı Kanuna göre haf- tada (3) saat ders verecektir.
203	11	Genel Müdürlük ge- çici hizmetliler ücreti	» »	5 150 12	3858 sayılı Kanuna göre haf- tada (2) saat ders verecektir.
203	13	Fabrikalar ve işlet- meler geçici hizmetli- ler ücreti	İlk öğretim kursu öğretmeni	4 175 12	Kadro ücretinin 2/3 ü hesabıyla ödenecektir.
<i>3656 sayılı Kanununun 19 ncu maddesine dâhil müteferrik müstahdemler</i>					
203	11	Genel Müdürlük ge- çici hizmetliler ücreti	Sürveyyan	1 200 12	
203	11	Genel Müdürlük ge- çici hizmetliler ücreti	»	1 175 12	
203	12	İller geçici hizmetli- ler ücreti	»	2 300 12	